

2010. gada vasara

www.lu.lv

**Top inovatīvi
medicīniskās
diagnostikas
instrumenti**

**Ģeodēziskie punkti
LU paspārnē**

**Kā totalitārisma
mantojumu
izglītībā
konvertēt
demokrātijā?**

Lielajai aulai – 75

**«NABAKLAB» –
Universitātei
savs klubs**

www.gribustudet.lv

«Alma Mater» lasītājam, īpaši – topošajam pirmkursniekam

Nupat atkal pārliecinājos, kādas fantastiskas iespējas prasmīga cilvēka rokās paver elektroniski glabātas informācijas pārmeklēšanas rīki. Kolēģis Dr. Ģirts Karnītis atnesa apmēram 3 kvadrātmetrus lielu papīra lapu, uz kuras redzams ģeoloģisks koks, taču ne tāds, kurā cilvēkus savieno vecāku un bērnu attiecības, bet tāds, kurā savienoti «zinātniskais tēvmāmiņa» (doktora darba zinātniskais vadītājs) un «zinātniskais bērns» (doktora darba autors).

Protams, man tur nav itin nekādu personīgu nopelnu (jo kā gan es varētu ietekmēt to, kuriem vecākiem piedzimt), tomēr gluži glaimojoši bija uzzināt, ka septiņu zinātnisko paaudžu attālumā manos senčos ir izcilais vācu matemātiķis K. T. V. Veierštrāss (*Karl Theodor Wilhelm Weierstraß*), deviņu zinātnisko paaudžu attālumā – ģeniālais vācu matemātiķis K. F. Gauss (*Carl Friedrich Gauß*), bet divdesmit četrus paaudžu attālumā – ikvienam skolā gājušam cilvēkam zināmais ģeniālais polis N. Koperniks (*Mikolaj Kopernik*).

N. Koperniks doktora disertāciju aizstāvēja 1499. gadā, bet tas, izrādās, ir pavisam nesen – kaut kolēģis Ģ. Karnītis man dāvātajā kokā ir attēlojis paaudzes vien līdz 14. gadsimtam (sasniedzot man diemžēl neko neizsakošos *Eliassus Judaeus* un *Demetrios Kydonos*), taču apgalvo, ka saknes stiepieties vismaz līdz 1080. gadam. Man gan pagrūti tam noticēt, jo vispusīgajā Vikipēdijā norādīts, ka senākā Rietumeiropas universitāte nodibināta tikai 1088. gadā Boloņā, Itālijā. Kur gan *Judaeus* un *Kydonos* dabūjuši savu doktora grādu? Ja nu vienīgi kādā arābu medresē (*madrasah*), bet eiropeieši savā eiropocentrismā jau medreses par universitātēm īsti negrib atzīt.

Tomēr, tomēr... Ja par universitāti uzskatām augstākās izglītības un zinātnes institūciju, kas tiesīga piešķirt augstāko akadēmisko grādu (mūsdienu izpratnē – doktora grādu), tad būs vien jāatzīst, ka zinātniskā koka saknes varbūt meklējamas daudz senākā pagātnē, vismaz ap 859. gadu, kad Fatima al-Fihri nodibināja *Al Karaouine* medresi Fesas pilsētā Marokā.

Un cik tad vairs tālu līdz Muhamedam ibn Mūsā al-Horezmī, persiešu matemātiķim un astronomam, kurš aptuveni no 830. gada dzīvoja Bagdādē. Viņš veicināja

arābu (indiešu) ciparu izmantošanu Eiropā, kā arī, pateicoties viņam, ir radies termins «algebra». No viņa vārda atvasināts termins «algoritms».

Bet algoritms ir pamatjēdziens zinātnes nozarē, ko dēvē dažādos vārdos – datorika, datorzinātne, informātika, informācijas tehnoloģijas u. tml. Mēdz teikt – mīļam bērniņam daudz vārdu. Datorikas (*computing*) kā zinātnes nozares teorētiskie pirmsākumi meklējami pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados angļa A. M. Tjūringa (*Alan Mathison Turing*) darbos, bet praktiskie – gandrīz simt gadus agrāk angļa Č. Bebidža (*Charles Babbage*) pirmā programmējamā (mehāniskā) datora projektā. Pirmās datorikas fakultātes tika izveidotas pagājušā gadsimta sešdesmitajos gados ASV, bet Datorikas fakultāte Latvijas Universitātē – pirms gada.

Ir trīs lietas, kurās es nekad nemēdzu dot padomus un nedarīšu to arī šoreiz. Dzīvesvieta, dzīvesbiedrs un nodarbošanās (tātad arī augstskola un studiju programma) katram jāizvēlas pašam, un tā nereti nav viegla izvēle, taču nosaka visu dzīvi.

Novēlu katram izvēlēties pareizi!

Profesors Juris Borzovs,
Datorikas fakultātes dekāns

Latvijas Universitātes izdevums
Iznāk kopš 25.09.1922.

Raiņa bulvāris 19–127, Rīga, LV-1586
Tālrunis: 67034329

E-pasts: info@lu.lv

http://www.lu.lv/almamater

Izdevumu sagatavoja:
LU Preses centrs
LU Akadēmiskais apgāds

Reģistrācijas apliecība nr. 535

© Latvijas Universitāte, 2010

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā
atsauce uz izdevumu obligāta

ISBN 978-9984-825-70-0

Atbildīgās par izdevumu:
Gundega Krakopa, Keta Selecka-Trušinska

Korespondentes:
Kitija Balcare, Elīna Belova, Agnese Dzene, Anna Platpīre

Tulkojums angļu valodā: Humanitāro zinātņu fakultātes
profesionālo studiju programmas «Tulkotājs» studente
Sanita Fadējaeva

Maketētāja: Ieva Tiltiņa

Fotogrāfs: Toms Grīnbergs

Korektore: Gita Bērziņa

Saturs

Elīna Belova

**Fotonikas gadsimta cienīgs projekts ādas un
asinsrites novērtēšanai**

3

Laine Vose

No organizatora – līdz atbalstītājam

6

Aija Fedorova

Aulas pasaule

9

Kitija Balcare

«NABAKLAB» – radoši intelektuālā sinerģija

12

Elīna Belova

Ģeodēziskais tīklojums LU paspārnē

15

Anna Platpīre

Cik liberāls ir totalitārisma laika skolotājs?

18

Agnese Dzene

**Latvijas Akadēmiskā bibliotēka Latvijas
Universitātes sastāvā**

22

Kitija Balcare

**Literārais plenērs Latvijas vidusskolās: Jauno
literātu skola**

25

Svarīgākie notikumi Latvijas Universitātē

28

Studiju programmas Latvijas Universitātē

2010./2011. akadēmiskajā gadā

30

Zinātnieku nakts LU Fizikas un matemātikas fakultātes Atomfizikas un spektroskopijas institūtā 2006. gada 22. septembrī. Foto: Toms Grīnbergs

Fotonikas gadsimta cienīgs projekts ādas un asinsrites novērtēšanai

Elīna BELOVA

Latvijas Universitāte pagājušajā gadā saņēmusi Eiropas Sociālā fonda finansiālu atbalstu 9 projektiem, lai iesaistītu zinātnē jaunus speciālistus. Arī LU Atomfizikas un spektroskopijas institūts bija starp uzvarētājiem ap 150 konkursa pieteikumu konkurencē un ieguva finansējumu 2 projektiem. Tikos ar projekta «Biofotonikas pētījumu grupa» zinātnisko vadītāju Dr. phys. Renāru Ertu, lai uzzinātu vairāk par projekta iecerēm. Projekta mērķis ir iesaistīt zinātnē vairāk jauno speciālistu, kā arī izstrādāt inovatīvas un, cerams, komercdarbībai izdevīgas ierīces kardiovaskulārās sistēmas un ādas patoloģiju novērtēšanai.

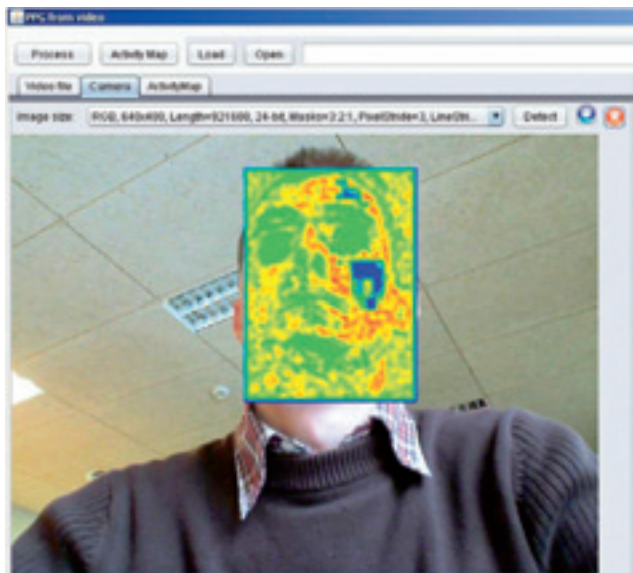
Aiz citu zinātņu robežām

Atomfizikas un spektroskopijas institūtā, kura direktors ir prof. Jānis Spīgulis, veismīgi strādā vairākas laboratorijas. Biofotonikas grupas aizsākumi meklējami vēl pirms Renāra Ertas iesaistīšanās darbā 2001. gadā. Tajā laikā jaunais zinātnieks, maģistrants, sāka strādāt kā brīvprātīgais praktikants. «Toreiz, kad grupa tikko bija sākusi savu darbību, pirmā iekārta, ar kuru iegūti interesanti rezultāti, bija salīdzinoši liela. Tā atradās Kardioloģijas institūtā un bija pieslēgta liels datoram,» atmiņās dalījās Renārs Erts. Ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda finansējumu grupa no 2006. līdz 2008. gadam strādājusi, lai aparātus miniaturizētu. Tagad aparāti ir mazāki, un

tajos izmantota bezvadu datu pārraides sistēma. Tos var integrēt apgērbā. Cilvēka ķermenim nav vajadzīgs pieslēgt kontaktsensorus ar vadiem – atliek uzvilkt speciālu apgērbu, un ārsts var veikt pārbaudes, piemēram, sportistu kontroli slodzes apstākļos. Iespējams, aparāti ar laiku kļūs vēl mazāki un tos varēs ievadīt arī zem ādas. Laboratorija lepojas ar daudzām augsti novērtētām publikācijām starptautiski recenzētos un citētos izdevumos. R. Erts nebaidās apgalvot, ka šī grupa ir viena no tām zinātnieku grupām Latvijā, kas devusi ieguldījumu zinātnes attīstībā.

Pieteikšanās konkursam uz Eiropas Sociālā fonda atbalstu bijis loģisks solis grupas attīstībā, lai inovatīvi izrautos ne tikai pētniecībā, bet arī aparatūru izstrādē, ko vēlāk piedāvāt ārstu praksēs. Darba grupa projektu uzsāka jau pagājušā gada 1. decembrī un to turpinās vairāk nekā 2 gadus. Samērā īsā laikā ir jāizstrādā jaunās tehnoloģijas un diagnostikas metodes un jāieinteresē sadarbības partneri, lai medicīnas aparātu izstrāde un ieviešana tirgū varētu turpināties arī pēc 28 projekta paredzētajiem mēnešiem. Projektā strādā 30 darbinieki, kuri sadarbojušies arī citos projektos un cits citu pazīst, kas ir būtiski komandas darbā. Starp grupas speciālistiem ir fiziķi, biologi, kardiologi, programmētāji, dermatologi un anesteziologs gan no Latvijas Universitātes, gan no Daugavpils un Viļņas Universitātes. Viņu uzdevums ir izstrādāt inovatīvas metodes un ierīces kardiovaskulārā stāvokļa un ādas kvalitātes novērtēšanai.

Tik daudzveidīgai darba grupai ir savi plusi un minusi. Renārs Erts atzīst, ka darbinieku koordinēšana un vadīšana nemaz

Cilvēka zemādas asinsrites sadalījums, izmantojot bezkontakta fotopletizmogrāfijas metodi

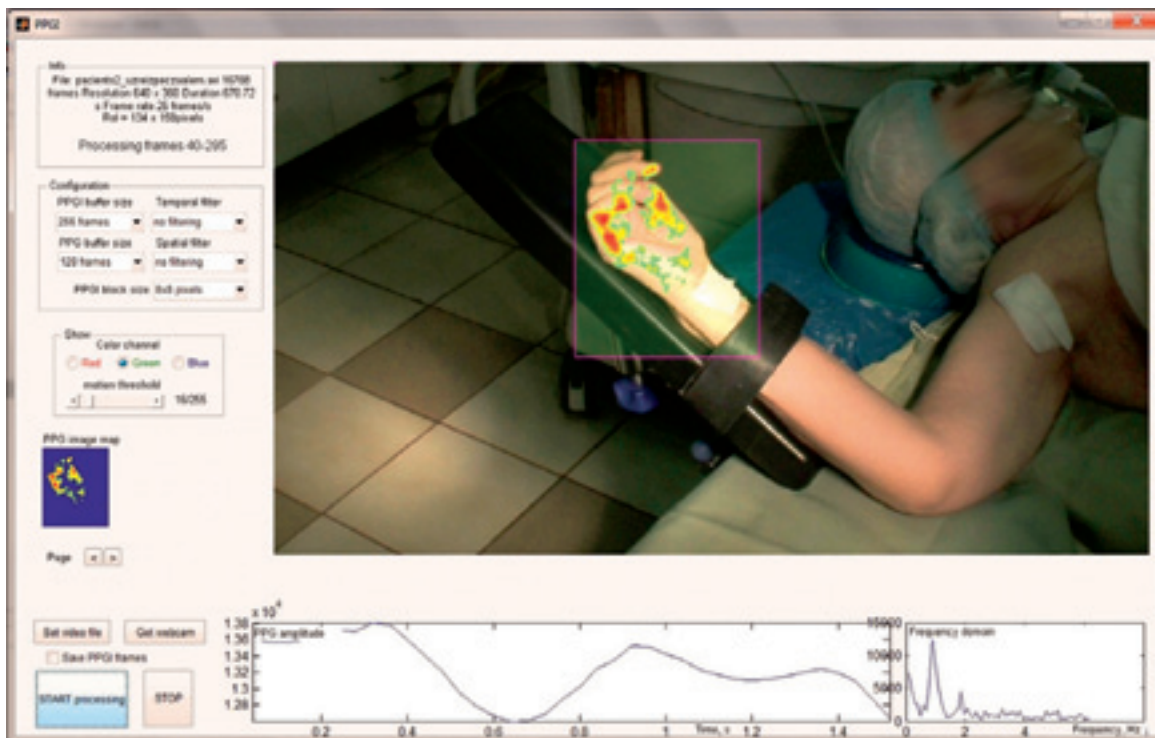
Attēls no projekta pētniecības grupas arhīva

nav tik viegla, sevišķi, ja speciālisti atrodas dažādās vietās. Pats projekta zinātniskais vadītājs ieguvīš grādu medicīnas fizikā, kas ir kā simbioze starp abām zinātnēm – fiziku un medicīnu. Ir jāpārzina abas zinātnes nozares, lai varētu sekmīgi strādāt savā jomā. Arī «Biofotonikas pētījumu grupā» strādājošiem būs iespēja ielūkoties aiz citu zinātņu robežām un iegūt jaunas atziņas, ko vēlāk ieviest savā laucīņā un varbūt pat izveidot kaut ko pavisam jaunu. Bieži gadoties, ka, piemēram, medicīnas darbinieki ik dienas strādā tikai savā nozarē, jo tajā ir specializējušies. Bet jauns skatījums uz atsevišķām lietām paver idejas ārstniecības vai diagnostikas metožu uzlabošanai. Kopumā tas veicina vispārēju zinātnes attīstību, tāpēc R. Erts lepojas, ka darba grupas dalībniekiem būs iespēja iegūt plašāku skatu uz vairākām zinātnes nozarēm.

Miniatūrās optisko staru ierīces

Projekts «Biofotonikas pētījumu grupa» ietver divas galvenās pētnieciskās daļas. Viena ir saistīta ar ādas kvalitātes novērtēšanu, bet otra – ar ādas asinsrites diagnostiku. Pirmajā zinātnieki analizē dažādus ādas spektrus. Ādu var apstarot ar lāzerstarojumu, un ar dažādām apstrādes metodēm iespējams noteikt, vai āda ir vesela vai nav. Āda var sākt spīdēt, bet šo spīdēšanu nevar uztvert ar aci, tāpēc ir nepieciešama speciāla aparatūra, kas to nosaka un apstrādā. Dermatologi savā praksē ādas kvalitāti bieži vien novērtē ar daudzu gadu laikā trenētām acīm, piemēram, identificē audzējus un nosaka to attīstības stadiju. Lai arī ārstu godaprātu nav iemesla apšaubīt, tomēr novērojumi ar aci var būt neprecīzi. «Acs ir integrējoša sistēma, kas mazas intensitātes izmaiņas neuztver,» skaidro R. Erts. Problēmas risinājums ir jaunas metodes, kas ļautu kvantitatīvi un kvalitatīvi noteikt ādas stāvokli ar konkrētiem parametriem un skaitļiem, ko var savstarpēji salīdzināt, fiksējot novirzi no normas.

Renārs Erts zina stāstīt, ka Latvijas iedzīvotāju ādas kvalitāte ir gaužām bēdīga. Saules aktivitāte arvien palielinās, bet cilvēkiem patīk sauloties un apmeklēt solāriju. Lai cik skaista izskatās brūna, iedegusi āda, solārija apmeklējums var būt ļoti kaitīgs. R. Erts iesaka solāriju apmeklēt tikai un vienīgi tad, ja ārsts to ir noteicis kāda speciāla medicīniska iemesla dēļ, nevis prieka pēc. Solāriju apmeklējumi palielina iespēju saslimt ar ādas audzējiem. Brūna āda rodas, ultravioletajam starojumam nonākot uz ādas, kas aizsargreakcijā producē melanīnu. Tas savukārt aizsargā organismu no tālākas ultravioleto staru ietekmes, bet ne pilnīgi. UV-B stari ir karcinogēni un mēdz izraisīt vēzi. Jo sevišķi to vajadzētu atcerēties tiem, kam tīk ceļot un apmesties silto zemju kūrortos. Mēs esam ziemeļnieku tauta, un mūsu ģenētiskā materiāla aizsardzība nav tik piemērota tiešu saules staru iedarbībai, kā tas ir dienvidos dzīvojošiem, kuri jau piedzimst tumsnēji. Projekta zinātniskais vadītājs gan piebilst, ka nevarot apgalvot – sauloties nedrīkst, bet, jo mazāk saulojas, jo labāk ādai. Bīstamākais ādas vēža veids ir melanoma, kas sākuma fāzē ir mazs ādas veidojums, piemēram,

Programmatūra anestēzijas kvalitātes novērtēšanai

Attēls no projekta pētniecības grupas arhīva

maza dzimumzīmīte, kas var sākt augt lielāka vai mainīt krāsu. Šādas melanomas ir metastazējošas, tas nozīmē, ka vēža šūnas pa asinsvadiem un limfu var izplatīties pa visu ķermeni. Ja to neārstē, cilvēks dažu gadu laikā var nomirt. Audzējs ir pārlieku daudz attīstījušos šūnu kopums. Katru dienu cilvēka ķermenī iet bojā vecās šūnas un to vietā rodas jaunas. Šo nomaiņu kontrolē speciāls dabiskais mehānisms, kas ļauj jaunajām šūnām attīstīties tikai tad, kad vecās jau ir aizgājušas bojā. Ja šis mehānisms sabojājas, tad organismā tiek saražots pārlieku daudz jauno šūnu. Var būt arī tā, ka ģenētiskā līmenī šūnu struktūra tiek bojāta un mehānisms tās vairs neatpazīst kā šūnas, ļaujot tām vairoties, bet tās savairojas par daudz.

Projekta īpašais ieguldījums medicīnas attīstībā ir spēja piedāvāt pēc iespējas mazākas diagnostikas iekārtas, ko varētu iegādāties gan pašmāju, gan ārzemju ārstu privātprakses un ģimenes ārsti. Pašreizējā situācija ir tāda, ka ādas diagnostika tiek veikta ar biopsijas metodi, kad tiek ņemts ādas paraugs un īpaši un samērā lielā ierīcē tiek izanalizēts. Ieguvums no 28 mēnešus ilgā zinātnieku darba būtu jaunas optiskā starojuma lietošanas iespējas diagnostikā. Šādu metodi, kur informāciju iegūst no ādas, to apstarojot ar nekaitīgu optisko starojumu, sauc par optisko biopsiju. Renārs Erts skaidro: «Vienkārši «biopsija» nozīmē sagraužošu efektu, bet optiskā biopsija neatstās nekādu paliekošu efektu nedz ādai, nedz pacienta veselībai kopumā.» Izgatavotie aparāti būs piemēroti tieši primārajai diagnostikai, un lauku iedzīvotājiem vairs nebūs jāmēro ceļš uz galvaspilsētu, lai pārbaudītu katru niecīgāko ādas veidojumu, ja vien ģimenes ārsta kabinetā būs šādas ierīces.

Fotonu gadsimtā

Renārs Erts, runājot par ādas asinsrites pulsāciju, ir kā zivs ūdenī, jo 2007. gadā aizstāvēja promocijas darbu par šo pašu tēmu. Projekta laikā paredzēts pilnveidot asinsrites diagnostikas metodes. Pašlaik tādu jaundzimušo slimību kā sepse ārsti pārbauda ar pirksta saspiešanas paņēmieni. Saspiežot bērna pirkstu, tas kļūst balts, jo no kapilāriem ir izspiestas asinis. Pirkstu atlaižot, tas atgūst normālu izskatu. Ātrums, kādā pirksts atkal kļuvis sārts, norāda uz veselības stāvokli. Metode ir subjektīva, tāpēc tiek izstrādāta aparatūra, lai to varētu kvantitatīvi novērtēt. Asinsrites traucējumi var rasties daudzu slimību ietekmē, piemēram, Reino sindroms, kad pacientam bieži mēdz būt aukstas rokas, vai diabētiķiem, kuriem tiek bojāta kapilārā sistēma. Audi nesaņem skābekli un barības vielas un atmirst. Bieži vien šiem slimniekiem tiek amputēti kāju pirksti vai pat visa kāja. Ja ārstiem būtu iespēja labāk kontrolēt kapilāru stāvokli, varētu laicīgāk novērtēt išēmijas briesmas un pat izvairīties no amputēšanas.

Cita problēma ir anestēzijas iedarbības novērtēšana. Šīs problēmas tiek pētītas Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcā, kurai ir ilga zinātniskā vēsture un tradīcijas. Ja tiek veikta

sarežģīta operācija, piemēram, ja ir plaukstas kaulu lūzums vai bojāti asinsvadi, vai saspiests nervs, kas jāatbrīvo, lokālam anestētiķim vajadzētu tikt iespricētam konkrētā vietā blakus nervam, to neskarot. Ne vienmēr injekcija izdodas precīza, un pacientam var būt ļoti sāpīgi, ja šādā momentā tiek sākta operācija. Plaukstas operācijās līdz 15–50% gadījumu reģionāla anestēzija var neiedarboties atkarībā no anesteziologa pieredzes un kvalifikācijas. Pierādīts, ka ķermeņa daļa, kura tikusi anestēzēta, kļūst siltāka. Minētais process ir pamatā kārtējai diagnostikas metodei. Darba grupai ir veiksmīga sadarbība ar Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcu un anesteziologu Alekseju Miščuku, LU Medicīnas fakultātes pasniedzēju un doktorantu (darba vadītājs prof. M. Mihelsons), ar kuru kopīgi tiek izstrādāta īpaša metode. Ar video kameru ir iespējams filmēt cilvēka ādu un no videofilmas aprēķināt asins plūsmas pulsāciju izmaiņas, lai tādējādi noteiktu anestēzijas iedarbību. Protams, pastāv iespēja šo ķermeņa daļu mērīt ar speciālām termoierīcēm, bet tās ir ļoti dārgas. Filmēšanu varētu izmantot arī vispārējās asinsrites diagnostikai. Cilvēks neko nejūst, bet ārsts bez kontakta viegli varētu noteikt kardiovaskulārās sistēmas stāvokli. Pastāv iespēja, ka šādu filmēšanu varētu izmantot arī citās situācijās, piemēram, darba intervijās. Zinātnieki risku apzinās, bet pašlaik primāri ir tādu tehnoloģiju izstrādāt. Vēlāk tiks domāts arī par lietošanas noteikumiem, lai sabiedrība kopumā būtu ieguvēja un nejūtos apdraudēta. Projektā paredzēta sadarbība ne tikai ar Traumatoloģijas un ortopēdijas slimnīcu, bet arī ar citām veselības aprūpes iestādēm, kuru pacientiem būs iespēja pirmajiem jauno aparāturu izmēģināt. Pagājušais gadsimts bija elektronikas gadsimts, bet 21. gadsimts, iespējams, kļūs par fotonikas gadsimtu, jo jau tagad zinātnē plaši lieto gaismas elementārdaļiņu fotonu labās īpašības. Tie nerada graujošu efektu, tāpēc pacientiem nav jābaidās par draudiem savai veselībai.

Aicinājums

«Biofotonikas pētījumu grupa» atbalsta arī jauno studentu iesaistīšanos pētnieciskajā darbā, tāpēc, ja datorikas, fizikas un citu zinātņu studentiem šķiet interesanti iesaistīties projekta darbībā, darba grupa labprāt dod iespēju sevi vispirms pierādīt kā brīvprātīgajam. Vēlāk, ja būs veiksmīga sadarbība, jaunais darbonis var iesaistīties citos projektos atalgota darbinieka statusā. Uz konsultāciju var pieteikties pa e-pastu renars.erts@gmail.com vai tālruni 67228249. Pārrunāsim, kādas ir studenta intereses un kādu darbu viņš varētu uzņemties. Īpaši tiek meklēti studenti, kurus interesē attēlu apstrāde un datu analīze, kā arī programmēšanas metodes!

Raksts ir tapis sadarbībā ar
Eiropas Sociālo fondu

Daži projektā iesaistītie darbinieki

Dr. Renārs Erts,
projekta vadītājs

Aleksejs Miščuks,
ārsts-anesteziologs,
LU Medicīnas fakultāte,
Traumatoloģijas un
ortopēdijas slimnīca

Jānis Spīgulis,
profesors,
LU Atomfizikas un
spektroskopijas
institūta direktors

Edgars Kviesis-Kipge,
LU Atomfizikas un
spektroskopijas
institūts,
2. kursa doktorants

A Project Worthy of the Age of Photonics for Evaluating Skin and Blood Circulation

Last year the University of Latvia received financial support for 9 projects from the European Social Fund in order to attract new workers to science. The Institute of Atomic Physics and Spectroscopy was also one of the winners among approximately 150 applicants and received funding for 2 projects. The scientific supervisor of the project «Biophotonics Research Group» Dr. Phys. Renārs Erts speaks about the ideas of the project. The project aims to attract more young specialists to science as well as develop innovative and, hopefully, commercially binding equipment for evaluating the cardiovascular system and skin pathologies.

Foto: Toms Grīnbergs

No organizatora – līdz atbalstītājam

Laine VOSE,
LU Fonda komunikāciju speciāliste

Matemātikas profesore Dainas Taimiņas vārds nav svešs – īpaši Fizikas un matemātikas fakultātes mācībspēkiem un studentiem. Plašākai sabiedrībai Latvijā viņa kļuvusi pazīstama pēc individualizētās pieejas matemātikas apguvei, tamborējot hiperboliskās plaknes modeļus. Lai gan profesore pašlaik strādā Kornela Universitātē un dzīvo Amerikā, viņa bijusi cieši saistīta ar Latvijas Universitāti – tajā iegūts doktora grāds. Fizikas un matemātikas fakultātes dekāns Leonīds Buligins savulaik bijis viņas studiju biedrs, un profesore pirms pāris gadiem viesojusies pie studentiem – *fizmatiem*. Daina Taimiņa ir pirmā, kura atsaucās, lai materiāli atbalstītu «Fizmatdienas 2010». Ekspresintervijā profesore dalās pārdomās par atbalstīšanas būtību, tradīcijām, laimi, savu pieredzi un atmiņām par «Fizmatdienām».

Par mecenātismu un Amerikas pieredzi – no bērna kājas līdz saviem fondiem

Jautāta, vai Amerikā ir populāra prakse atbalstīt kādu stipendiju, labdarības vai pasākumu projektu, D. Taimiņa stāsta, ka tur pamats tiek ielikts jau skolā, kad bērni mācās vākt naudu pasākumu organizēšanai. Pēc tam arī vidusskolā un koledžā studenti izdomā sarežģītākus veidus līdzekļu piesaistīšanai un labdarībai, savukārt stipendijas un fondus dibina cilvēki, kam ir lielāki materiālie līdzekļi. Šādas tradīcijas ir jau nostiprinājušās Amerikas sabiedrībā.

Bērniem tradicionāli labdarības projekti ir bijuši t. s. *bake sales* – mājās cepumu gardumu pārdošana, lai gūtu līdzekļus. «Saistībā ar šo vēl tagad Amerikā ir redzama kādreiz 60. gados ļoti populāra uzlīme uz automašīnām *It Will Be a Great Day When Our Schools Get All the Money*

*They Need and the Air Force Has to Hold a Bake Sale to Buy a Bomber**,» novērojusi profesore.

D. Taimiņa atminas: reiz vidusskolā, kur mācījusies viņas meita, kādai skolas biedrenei konstatēta ļaundabīga mazasinība. Lai palīdzētu ģimenei savākt nepieciešamo naudu ārstēšanai, skolēni rīkojuši labdarības koncertu un pārdevuši biļetes par ziedojumiem – tās esot pirkušī arī tie, kas uz koncertu nav varējuši ierasties. Vēlāk meitene atzinusi, ka savāktie līdzekļi ir būtiska materiāla palīdzība, bet vēl neaparakstamāks esot morālais atbalsts, ko sajutusi no draugiem un skolas biedriem – arī viņi cīnās, lai meitene izveseļotos un dzīvotu.

Dažiem stipendiju fondu dibinātājiem tas ir prestižs, ka viņu vārdā tiek nosaukta kāda stipendija vai ēka universitātē. Tā ir ierasta prakse, ka ēkas, auditorijas tiek nodēvētas to cilvēku vārdos, kas devuši naudu būvniecībai, atjaunošanai. «Tas ir viens no veidiem, kā iemūžināt savu piemiņu,» norāda D. Taimiņa.

Ir arī tādi absolventi, kas dzīvē kaut ko sasnieguši un atbalsta savu universitāti aiz pateicības, jo novērtē gūtās izglītības nozīmi. Iespējams, savā laikā viņi paši ir saņēmuši atbalstu studijām. «Amerikā studiju maksa ir ļoti augsta, pilnā apmērā samaksāt par studijām var reta ģimene. Parasti tiek ņemti studiju aizdevumi, taču arī universitāte izvērtē, vai ģimenei ir iespējas segt pilnu studiju maksu. Ja šādas iespējas nav, daļa mācību maksas tiek segta no īpaša universitātes fonda, kas veidojas no absolventu iemaksām. Katrs ziedo pēc savām iespējām – nav noteiktas summas, bet 25–50 dolāru ziedojums ir pilnīgi normāla lieta. It kā neliela summa, taču kopā veidojas līdzekļi, lai atbalstītu pašreizējos studentus,» par absolventu atbalsta tradīcijām savai Alma Mater stāsta profesore.

Daina Taimiņa spriež, ka Amerikā liela nozīme visāda veida labdarības popularizēšanā ir nodokļu atlaidēm, kas tiek piešķirtas ziedotājiem. Tie ir 38 līdz pat 50% no

D. Taimiņa 1976. gadā
Foto no privātā arhīva

* Tā būs lieliska diena, kad mūsu skolas dabūs visu tām nepieciešamo naudu un bruņotie gaisa spēki būs spiesti rīkot saldumu izpārdošanu bumbvedēju iegādei.

ziedošana. Būtiski, lai fonds izsniedz oficiālu pateicības vēstuli, kas apliecina ziedošanas veikšanu un pierāda, ka pienākas nodokļu atlaide.

Ziedot Amerikā nenozīmē ziedot tikai naudu, apgārbu vai pārtiku, jo ziedot var arī savu laiku – tā ir intelektuālā artava, kas tiek ļoti augstu novērtēta. Tāpat ir cilvēki, kas nevar palīdzēt materiālā ziņā, tomēr var palīdzēt, veicot brīvprātīgo darbu, piemēram, skolā, bibliotēkā, slimnīcā, veco ļaužu aprūpē utt. Ne velti ir teiciens «laiks ir nauda» – tas attiecas arī uz ziedojumiem.

Atbalsts «Fizmatdienām» – sentimentālas atmiņas

Profesore uzsver, ka noteikti vajag atbalstīt visāda veida projektus. Viņa parasti izvēlas un izsver, ko atbalstīt un ko ne. Visbiežāk par viņas izvēli neviens nezina. Viņa jūtoties mazliet neveikli, jo domā, ka nav pelnījusi īpašu cildināšanu – viņa labprāt būtu devusi lielāku summu, bet krīze skārusi arī sapņu zemi.

«Šā gada «Fizmatdienas» atbalstīju pavisam sentimentālu iemeslu dēļ – atcerējos laiku, kad pati biju «Fizmatdienu» organizētāja, un to, cik toreiz mums bija maz līdzekļu, cik taupīgi es ar tiem rīkojos. «Fizmatdienas» ir skaista tradīcija, un man prieks, ka tā aizvien tiek kopta,» saka profesore.

Fizikas un matemātikas fakultātē Daina Taimiņa sākusi strādāt 1977. gadā. Tajā laikā katram mācībspēkam bija pienākums aktīvi piedalīties sabiedriskajā darbā, viņai uzticētas rūpes par studentu dzīves organizēšanu. Pirmās «Fizmatdienas» ar viņas dalību notika jau pēc gada.

1979. gada «Fizmatdienās», kuru rīkošanā piedalījās arī Daina Taimiņa, viesojās studenti no Tartu, Ļeņingradas, Maskavas un Viļņas augstskolām, jo līdzīgi svētki norisinājušies arī citviet. Tie galvenokārt bija svētki, lai iepazītu cits citu: docētāji studentus un studenti – docētājus.

Tā laika obligāta prasība bija, ka pasākumā jāpiedalās fakultātes docētājam, kurš atbildētu par to, lai nenotiktu nekas neatļauts. «Mans pienākums bija nodrošināt telpas, visādas atļaujas un dabūt finanses. Tas bija laiks, kad iemācījies atvērt jebkura kabineta durvis, ieiet un pateikt, ko man vajag. Ja mani izmeta laukā, tad pēc brīža gāju atpakaļ un nelikos mierā, kamēr dabūju to, ko vajadzēja – parakstu vai pabalstu –, vai arī pierunāju attiecīgo docentu, lai nāk uz pasākumu,» atmiņas D. Taimiņa.

Foto no privātā arhīva

«Domāju, ka toreiz «Fizmatdienas» bija ļoti populāras arī tāpēc, ka tajās varēja atrasties studentu radošā izdoma. Lai gan tās bija saistītas ar eksaktajām studijām, tā bija reize, kad varēja izmantot arī visus citus talantus. Manuprāt, toreiz bija tā kolosālā kopības sajūta fakultātē, tā nezūd pēc gadiem, satiekoties ar toreizējiem kolēģiem un studentiem, ar kuriem kopā veidojām «Fizmatdienas» un arī citus jaukus fizmatu pasākumus,» stāsta D. Taimiņa.

Daina Taimiņa no Latvijas aizbrauca 1996. gadā, lai semestri akadēmiskā atvaļinājuma laikā strādātu Kornela Universitātē. Tad nācis piedāvājums tur palikt vēl semestri. Pēc tam viņa atgriezies Rīgā un strādājusi Latvijas Universitātē. «Vasarā apprecējos un aizbraucu uz ASV. 2000. gadā vīram bija akadēmiskais atvaļinājums, tad viņš, pateicoties Fulbraita stipendijai, atbrauca strādāt uz Latvijas Universitāti, arī es to semestri nostrādāju šeit. Turpmākā sadarbība ar Universitāti diemžēl neiznāca, un atgriezāties ASV,» atmiņas dalās profesore.

D. Taimiņa stāsta, ka joprojām ir saistīta ar Latviju – regulāri brauc ciemos un nav mainījusi arī pilsonību. Viņa cer, ka nebūs spiesta to darīt. Tāpat viņa labprāt atgrieztos Latvijā, ja vien šeit būtu darba iespējas: «Latvijas izglītības iestādes nav tik elastīgas, lai varētu tikai kādu kursu mācīt vai būt šeit vienu semestri. Esmu mēģinājusi tādu iespēju atrast. Uzrakstīju e-kursu

Prof. Dainas Taimiņas darbu izstādes «Ģeometriskā māksla vai mākslinieciskā ģeometrija?» atklāšana LU Vēstures muzejā 2006. gada 13. decembrī. Foto: Sarmīte Livdāne

Prof. D. Taimiņa pirmā atsaucās, lai materiāli atbalstītu «Fizmatdienas 2010». Foto: Sarmīte Livdāne

matemātikas vēsturē un cerēju, ka varbūt varu šo kursu mācīt elektroniski, taču kurss tā arī stāvējis neizmantots jau vairāk nekā piecus gadus. Ļoti vēlētos šo kursu izdot grāmatā, jo mana iepriekšējā matemātikas vēstures grāmata latviešu valodā izdota pirms vairāk nekā 20 gadiem, un nepieciešami uzlabojumi. Ar vienu kāju esmu ASV, ar otru – Latvijā. Manas saites ar Latviju nav zudušas, sazinos ar kolēģiem.»

Amerikā studenti – 25 stundas diennaktī

Jautāta, kāda ir būtiskākā atšķirība starp studentu Latvijā un Amerikā, profesore ir tieša: «Studenti Amerikā mācās nesalīdzināmi vairāk nekā Latvijā. Mācību maksa ir tik augsta, ka nevar atļauties mācību laiku vienkārši nosviest zemē. Līdz ar to ir augstas prasības pret pasniedzējiem.» Kornela Universitātē ir daudz starptautisko studentu, un esot sajūta, ka viņi ir gatavi mācīties 25 stundas diennaktī. Turklāt tiek pieņemtas kultūras atšķirības un savstarpējo attiecību pamatā ir cieņa. Diemžēl ne visi var šo psiholoģisko spriedzi izturēt.

Profesore spriež, ka ASV mācību iestādēs izglītības kvalitāti un prestižu nosaka mācībspēku kvalifikācija un tas, cik lielas iespējas studentiem ir apgūt dažādus kursus. Amerikā atšķirībā no Latvijas liela priekšrocība ir tā, ka pirmajos studiju gados nav šauras studiju specializācijas, ir iespējams izmēģināt teju

vai visu. Konkurss visprestižākajās augstskolās ir pat 30 topošo studentu uz vienu vietu. Liels konkurss ir koledžās, kur var iegūt ļoti labu izglītību, jo vēlāk ir lielākas izredzes atrast darbu, taču tik un tā jārēķinās, ka pēc koledžas beigšanas jāstrādā pavisam cits darbs, nekā tika sapņots pirms studiju sākšanas.

«Amerika ir iespēju zeme tiem, kas ir gatavi ļoti daudz strādāt, savukārt ilūzija tiem, kam liekas, ka pietiek tikai uz šejieni atbraukt un tad var naudu no kokiem saplūkt. Iespēju zeme ir arī tāpēc, ka šeit tiek novērtēts tas, ka vari izdarīt kaut ko neparastu, to, ko citi nav uzdrošinājušies darīt,» stāsta D. Taimiņa par jaunu cilvēku sapņiem un ilūzijām lielo iespēju zemē.

Kas ir laime?

Dainai Taimiņai vislielāko garīgo piepildījumu sniedz iespēja iemācīties kaut ko jaunu pašai un iemācīt ko jaunu arī citiem. Pašlaik viņas darbs ir viņas lielākais vaļasprieks, precīzāk, tas, kas bija viņas hobijs, nu kļuvis par nopietnu darbu, jo taborēšana, populārzinātnisko lekciju gatavošana un sarakste ar pasākumu organizētājiem prasa daudz laika.

Jautāta, kas ir laime un vai bagātība nes laimi, viņa saka: «Es neesmu bagāta, varbūt tieši tāpēc esmu laimīga, jo man nav jāuztraucas, ka varu krīzes apstākļos pazaudēt daudz naudas, nav arī jādodomā, kur tos miljonus likt, jo vienkārši tādu nav.»

Savas attiecības ar naudu profesore raksturo vienkārši: «Iztikt ar tik, cik ir.» Viņa nekad nav aizņēmusies naudu, bankas aizdevumu par māju Amerikā atdevuši, cik ātri vien bijis iespējams, lai tiktu vaļā no parāda un aizdevuma procentiem. «Tas bija laiks, kad citi apkārtējie aizņēmās naudu un skolas brīva laikos brauca eksotiskos ceļojumos, izklaidējās. Man bija žēl, ka toreiz ar bērniem nevarēju to atļauties, toties tagad bērni uzslavē, ka mamma tomēr ir ļoti gudri rīkojusies. Mēs braucām ceļojumos paši ar savu mašīnu un telti, gatavojām ēdienu uz ugunsкура – tieši tāpat, kā es to darīju jaunībā.»

Laime slēpjas pavisam mazās lietās, kas rada lielās: «Laime ir, ja ir veselība pašai un ģimenei, ja ir labi draugi, uz kuriem paļauties, un gandarījums par paveikto darbu.»

From Organizer to Sponsor

Daina Taimiņa, mathematics professor who studied and worked as a teacher at the Faculty of Physics and Mathematics, the University of Latvia, but now lives and works in the USA, has become well known to Latvia and the world for her unusual approach for learning mathematics by crocheting models of the hyperbolic plane, thus helping to solve a centuries-old mathematical problem. In an interview D. Taimiņa shared her thoughts on the essence of patronage, traditions, happiness, her experience and warm memories of the «Phys-maths Days» that she supported financially this year.

Profesores darbu izstāde «Ģeometriskā māksla vai mākslinieciskā ģeometrija?» LU Vēstures muzejā. Foto: Toms Grīnbergs

K. Zemdegas veidotie Lielās aulās rotājumi. 30. gadi

Aija FEDOROVA,
LU Vēstures muzeja vadītāja

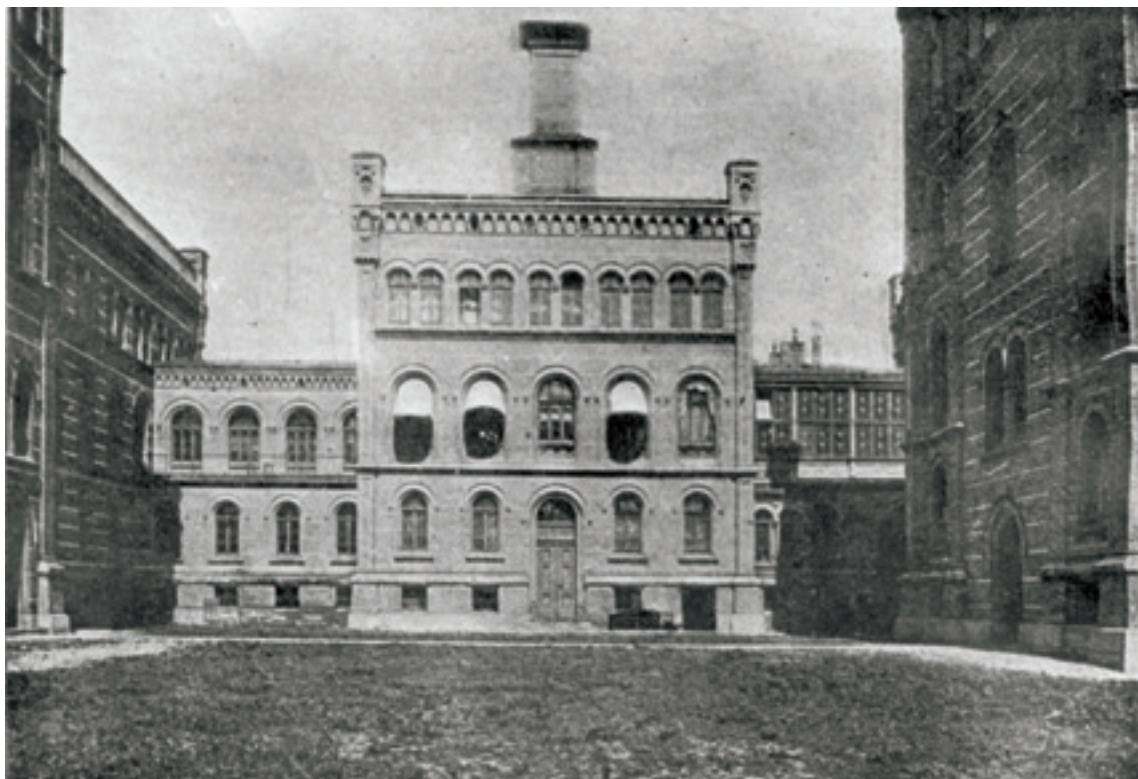
Latvijas Universitātes ikdienas administratīvā, pētnieciskā un radošā darbība saistīta ar daudzām ēkām un neskaitāmām telpām. Nāktos grūti tās visas saskaitīt un aplūkot, tomēr ir kāda īpaša telpa, kurā vismaz vienu reizi ir pabijis gandrīz katrs Latvijas Universitātes students, darbinieks un viesis – Lielā aula. Lielās aulās stāsts sākas 20. gadsimta trīsdesmitajos gados, kad Latvijas Universitātes studentu un darbinieku skaita palielināšanās, kā arī Universitātes radošās dzīves attīstība rosināja augstskolas vadību pieņemt lēmumu par vērienīgu celtniecības projektu. 1935. gada 28. septembrī tika atklāta Lielā aula, kurai šogad aprit 75 gadi.

Izrādās, idejai par jaunas svinību zāles celtniecību ir gandrīz tikpat sena vēsture kā pašai augstskolai. Jau drīz pēc Latvijas Universitātes dibināšanas, kad bija paveikti pirmie lielākie organizatoriskie darbi, arvien biežāk tika runāts par nepieciešamību pēc papildu telpām, kuras varētu izbūvēt Latvijas Universitātes galvenās ēkas iekšpagalmā Raiņa bulvārī 19. Pārbūves projekta izstrādē un vadīšanā tika iesaistīts viens no labākajiem Latvijas arhitektiem un Latvijas Universitātes pasniedzējs – Ernests Štālbergs (1883–1958). Vispirms viņš izstrādāja projektu par studentu garderobes celtniecību, ievērojot rektora A. Tensteļa lūgumu projektu veidot tā, lai vēlāk būtu iespējams tajā veikt papildinājumus, uzceļot vēl vienu stāvu. Šis fakts atklāj, ka par spīti ierobežotajiem finanšu resursiem augstskolas vadība paralēli meklēja dažādus risinājumus, nemīlīgi aktualizējot ideju par jaunas aulās nepieciešamību. 1929. gadā sākās celtniecība, kas turpinājās līdz pat 1935. gadam. Vispirms LU

iekšējā pagalmā sāka būvēt studentu garderobi un tējnīcu (tagadējā Latvijas Universitātes ēdnīca), savukārt 1931. gadā tika apstiprināts Lielās aulās projekts. E. Štālbergs, kurš bija arī Brīvības pieminekļa celtniecības vadītājs, izvēloties Lielās aulās

Lielās aulās arhitekts Ernests Štālbergs

Pirms celtniecības. LU iekšējais pagalmis

būvei ārējās apdares materiālus, pielāgoja tos savulaik Latvijas Universitātes ēkas arhitekta G. Hilbiga izvēlētajiem, tādējādi parādīdams izteikti rūpīgu attieksmi pret ēkas celtniecības sākotnējo iecerī (interesants ir fakts, ka gan Brīvības pieminekļa, gan Lielās aulās celtniecība paralēli noritēja četrus gadus). Tomēr Lielās aulās projekta realizēšana bija saistīta ar lielām grūtībām – pamatu likšanas laikā celtnieki atdūrās pret purvu, tādēļ nācās izveidot milzīgu betona pīlāru sistēmu. Vairākkārt celtniecība finanšu trūkuma dēļ tika apturēta, līdz beidzot, pateicoties milzīgam toreizējās Latvijas valdības finansiālam atbalstam, celtniecība tika pabeigta, radot izsmalcinātu arhitektūras paraugu – raksturīgu 20. gadsimta trīsdesmito gadu arhitektūras pieminekli, kas ar stilizētu klasiskās arhitektūras elementu palīdzību atklāj funkcionālisma formu vienkāršību. E. Štālbergs interesējās arī par mēbeļu veidošanu, un pēc viņa dizaina tika veidotas pirmās Lielās aulās mēbeles.

Lielās aulās interjera radīšanā tika iesaistīts tēlnieks Kārlis Zemdega (1894–1963), kura veidotie cilņi piešķir telpai pabeigtību. Tiesa, K. Zemdegas oriģinālie darbi līdz mūsdienām Lielajā aulā nav saglabājušies, un ar tiem saistīti vairāki negatīvi vērtējami notikumi. Lielā aula kā nozīmīga svinību vieta vairākkārt piedzīvojusi dekoratīvo rotājumu maiņas un

pārveidojumus, turklāt ne vienmēr šie pārveidojumi bija saistīti ar politisko režīmu maiņu. Sākotnēji Lielās aulās apsīdu greznoja tēlnieka K. Zemdegas daudzfigūru kompozīcija, veidota atbilstoši Latvijas Universitātes devīzei latīņu valodā *Scientiae et Patriae* (Zinātnei un Tēvijai). Šajā kompozīcijā bija risināti antīkajā mākslā un latviešu tautas folkloras tradīcijās balstīti motīvi. Tomēr tika izteikta kritika par K. Zemdegas veidoto dabiska lieluma cilvēku figūru atkailinātību, kas nepiedienot lielas augstskolas centrālajai svinību telpai, tādēļ pēc pāris gadiem tās nesaudzīgi tika noņemtas. Papildus tam Lielo aulu rotāja divpadsmit cilņi, kas veidoti pēc Latvijas Universitātes rektora amata ķēdes medaļonu zīmējumu parauga. Šajos bāreljefos simboliski atveidotas vienpadsmit tolaik pastāvošās Latvijas Universitātes fakultātes, kuru simboli tika izveidoti un apstiprināti trīsdesmito gadu sākumā. Divpadsmitajā cilnī bija attēlots ozols ar vienpadsmit zariem, kas simbolizē visas fakultātes. Šie cilņi padomju gados tika iznīcināti, un pašreiz aplūkojamie cilņi ir veidoti pēc arhīvos saglabātajām skicēm no Lielās aulās rekonstrukcijas. Oriģinālie K. Zemdegas darbi to sākotnējā izskatā redzami vien fotogrāfijās.

Vērienīgā celtnie tika atklāta un iesvētīta 1935. gada 28. septembrī Latvijas Universitātes jubilejas svinībās, kurās piedalījās

Lielās aulās celtniecības darbi

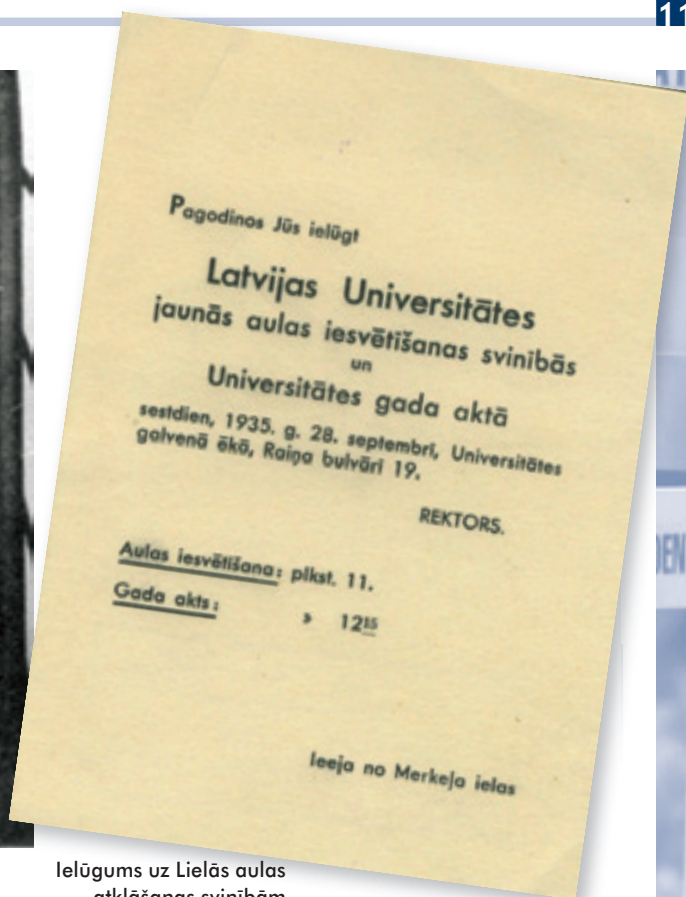

Pēc celtniecības. LU studentu garderobe

toreizējais Valsts prezidents A. Kviesis, Ministru prezidents K. Uļmanis, ministri, Rīgas pilsētas galva R. Garselis un Universitātes mācībspēki un studenti. Iespējams, kādam mazzināms būs fakts, ka sākotnēji šī svinību zāle tika dēvēta par Jauno aulu, apzīmējumu «Lielā aulā» iegūstot vēlāk. Kā vēstīja laikraksti, Jaunās aulā atklāšana norisinājās lielā omulībā un sirsnīgās pārrunās. Atsevišķas detaļas, kuras fiksētas dažādos preses izdevumos, ļauj nedaudz iztēloties Lielo aulu tās atklāšanā – sarkaniem paklājiem rotātas kāpnes, lielas palmas, karogi, neskaitāmi ziedu klēpji, studentu goda sardzes – bez šiem norīkājumiem pietiekami greznu iespaidu radīja pati telpa ar divpadsmit marmora kolonnām, dekoratīvajiem cilņiem un augstiem griestiem. Šī notikuma milzīgos mērogus nedaudz palīdz atklāt fakts, ka Lielā aulā zināmā mērā piedzīvoja vairākas atklāšanas – par nozīmīgu notikumu kļuva arī 1935. gada 15. decembrī izskanējušais koncerts, kas atkal pulcēja gan valdības pārstāvjus, gan Universitātes darbiniekus un studentus. Šāds ir Lielās aulā, kas nu jau 75 gadus ir nozīmīga Latvijas Universitātes dzīves sastāvdaļa, darbības sākums. Labi zināma

Lielās aulā atklāšanas svinības. 1935. gada 28. septembris

Ielūgums uz Lielās aulā atklāšanas svinībām

ir frāze – ja sienas prastu runāt... Lielā aulā par savos 75 gados piedzīvoto noteikti varētu pastāstīt neskaitāmus stāstus – par dziesmu un deju koncertiem, deju vakariem, karnevāliem, pat par kāzām un bērēm. Lielajā aulā svinētas lielākas un ne tik lielas jubilejas, spēlēts basketbols un notikušas sapulces, rīkotas konferences un grāmatu prezentācijas, viesojušies politiskie un garīgie līderi, un pats būtiskākais, ka Lielajā aulā vismaz vienu reizi studiju laikā ir bijis katrs Latvijas Universitātes students, ja ne studiju laikā, tad izlaidumā noteikti.

Raksta nobeigumā vēlos citēt Latvijas Universitātes rektora J. Auškāpa koncerta atklāšanā teiktos vārdus, kuri nav zaudējuši aktualitāti arī mūsdienās: «Divi ir ceļi, pa kuriem cilvēce augšup kāpdama vienmēr dziļāk iespiežas Visumā un mūžībā. Viens – prāta, loģikas, pētīšanas, faktu krāšanas un sistematizācijas ceļš, kas vijas pa zinātnes skaidrajiem laukiem. Otrs – iejūtas, intuīcijas, dievišķīgas atklāšanas ceļš, kas aizved mākslas pasaulē. Ne viens, ne otrs nevar dot cilvēcei augstāko Visuma izpratni viens pats, ne viens, ne otrs nevar apmierināt cilvēces nedzēšamās pilnības slāpes bez otra palīdzības.»

Foto no LU Vēstures muzeja arhīva

World of Aula

This year marks 75 years since the opening of the Great Hall – the most important place for celebrations at the University of Latvia. One of the best Latvian architects and professors of the University of Latvia Ernests Štālbergs (1883–1958), who also supervised the construction of the Freedom Monument, was involved in developing and supervising the construction plan of the Great Hall. As a result of the reconstruction of the University's main building, a celebration hall with excellent acoustics and interior was built; furthermore, it experienced countless changes subjected to different esthetical and political visions during various historical periods. On September 28, 1935, at the Great Hall's opening ceremony, the speeches from the University and the Latvian government stressed the need for the unity of science and art which guarantees the development of versatile personality. Over the years the Great Hall has been an important centre of the University life, hosting a variety of events – graduations, concerts, cultural events, weddings and funerals.

«NABAKLAB» — radoši intelektuālā sinerģija

Kitija BALCARE

Kad pirms septiņiem gadiem Universitātes radio NABA saņēma sālsmaizi, prātā bija ienākusi doma, ka ir nepieciešams arī īsts mūzikas klubs studentu garā. Ideja materializējās šī gada 1. aprīlī, kad durvis vēra mazāk komerciālas mūzikas klubs «NABAKLAB». Tas ir eksperiments, kurā nekomerciālā Universitātes radio NABA zīmols tika savienots ar daudzu iemīļoto bufeti «Gauja».

Kluba izlolotā dzimšana

Izaicinoši sarkanais uzraksts «NABAKLAB» iepretī Bastejkalnam atklāšanas vakaru gaidīja jau no 2009. gada sākuma, kad par šādas sadarbības nepieciešamību vienojās Universitātes radio NABA un daudzu iecienītā bufete «Gauja».

«Atceros, ka bufetē «Gauja» savulaik bijām spiesti samazināt aktivitātes, lai apkārtējie var mierīgi gulēt četros rītā. Pats dzīvoju otrā ielas pusē. Naktī modos no tā, ka skan «Prāta vētras» dziesma un Tērbatas ielas vidū ballējas aptuveni 50 cilvēki,» stāsta viens no bufetes «Gauja» līdzīpašniekiem Jānis Kuplis, apliecinot, ka tagad viss ir korekti. Darba laiks bufetei ir tikai līdz 23.00, bet turpināt ballīti tagad var arī jaunatvērtais klubā «NABAKLAB», par kura patronu iecelts Latvijas Universitātes rektors profesors Mārcis Auziņš.

«Mums ar Jāni Vitolu, kurš diemžēl pāragri aizgājis mūžībā, jau sen bija mērķis atvērt mūzikas klubu. Iepriekšējos gados bija ļoti augstas nomas cenas un arī klubu piedāvājums – milzīgs. Uznāca krīze, un radās jaunas iespējas. Jau trīs gadus uz

to gājām. Bijām pat nonākuši līdz līgumu parakstīšanai, pēdējā brīdī saprotot, ka jāmeklē cita vieta. Mums patika šī vieta – puspagraba telpa ar milzu pārsegumiem un biežām sienām. Ķērāties klāt,» skaidro J. Kuplis. «Vienmēr pastāv iespēja izdomāt kaut ko jaunu vai izmantot jau esošo. Mums nemaz nebija domas meklēt kaut ko jaunu, tādēļ izmantojām jau zināmos zīmolus kluba koncepcijas veidošanā.»

J. Kuplis ir pārliecināts, ka, savienojot šos divus spēcīgos zīmolus, nekas nav nonācis pretrunā un arī paši zīmoli savstarpēji nekonkurē, tie drīzāk papildina viens otru, un ieguvums ir abpusējs. Nosaukums radies dabiski, bet pēdējais impulss nācis no mākslinieka Andra Grandberga, kura ideja bija veidot nosaukumu ar latvisko «klub». Jau sākotnēji bija skaidrs, ka klubam jābūt acīmredzamai saistībai ar radio. Tika veidots ļoti nopietns un pārdomāts vizuālais un idejiskais koncepts.

Laiku pa laikam arī radio NABA bija saņēmis dažādus piedāvājumus sadarbībai. Bijusi arī doma izvēlēties kāda jau esoša kluba nosaukumu.

«Acīmredzot bija jāpaiet septiņiem gadiem, kamēr atradām telpas, kas apmierināja. Pie tam telpām ir tieša saistība ar Universitāti, jo tās piederējušas Universitātes dižmecenātam Kristapam Morbergam, līdz ar to ir arī tieša saikne ar Universitātes radio NABA. Ļoti tuvu ir radio studija. Ja grupa uzstājas, tad var aiziet uz interviju. Ir iespējams arī veidot tiešo pieslēgumu,» skaidro Universitātes radio NABA programmas direktors Madars Štramdiers. «Pagājušajā gadā tikāmies ar kluba stilistiskās koncepcijas veidotāju un bufetes «Gauja» līdzīpašnieku Jāni Vitolu, lai pārrunātu iespējamo sadarbību. Nonācām līdz šīm telpām, kuras aptuveni desmit gadus netika lietotas. Te bija

LU rektors Mārcis Auziņš atklāj «NABAKLAB»

noликтavas, puķu veikals, hiphopa klubs, armēņu bārs. No diem pagrabiem tapa viens ar vairākām, dažādām gaumēm paredzētām telpām.»

Kā skaidro kluba veidotāji, «NABAKLAB» ir mazāk komerciālas mūzikas klubs, kurš, līdzīgi kā radio NABA, domāts cilvēkiem, kurus interesē kaut kas vairāk par standarta komercproduktu gan mūzikā, gan citās mākslas izpausmēs. Šī iemesla dēļ «NABAKLAB» pie apmeklētāja dodas ar kvalitatīvu skaņas, gaismas un kultūras programmas izpratni un piedāvājumu. Studentiskais gars, kā arī radošais un intelektuālais potenciāls ir garants kluba pastāvēšanai un turpmāk iecerētajam plašajam pasākumu repertuāram, tai skaitā koncertiem, izstādēm, izrādēm, lektorijiem, lasījumiem, mūzikas ierakstiem, tiešraidēm, skaņu ierakstu un apģērbu tirdzniecībai un citiem pasākumiem.

Vieta līdzīgi domājošiem

«Domāju, ka klubam «NABAKLAB» ir sava publika, un tā ir cita auditorija. Tāda, kas nav citiem klubiem. Gribētos to saukt par *underground* inteligenci, kas līdz šim nav slēpusies,

bet drīzāk izklaidējusies atsevišķi,» savos novērojumos dalās kluba «NABAKLAB» bārmenis un radio NABA ētera balss Ivo Laursons. «Neviens nevienam neatņem pastāvīgos apmeklētājus. Esmu novērojis, ka grupas paliek otrajā plānā. Galvenais ir atnākt izklaidēties. Tas vairāk ir radio NABA vārds ar dīdžejiem, ko publika nāk klausīties arī klātienē.»

Radio NABA iemīļotās personības – radio dīdžeji, raidījumu vadītāji un ētera balsis – ir kā kvalitātes zīme tam, ko apmeklētājs dzirdēs, ierodoties klubā. «NABAKLAB» ir jauna vieta, cita mūzika, teicama skaņa, lai gan programmā šis tas pārklājas ar dažu citu klubu piedāvājumu. Līdz ar to apmeklētājam nākas izvēlēties, kurp doties. Citi apmeklē visu, citi izvēlas plašākas telpas.

Kluba programmas menedžeris Edgars Āboliņš ilgus gadus darbojies arī radio NABA. Viņš atzīst, ka klubam tomēr ir pāris konkurentu, taču tāda vieta, kur var sēdēt arī pa dienu, iedzert kafiju un tikties ar draugiem, negaidot kluba atvēršanu vakaros, ir reta parādība. Savukārt iespēja apmeklēt iemīļoto vietu arī pēcpusdienā cilvēkiem ir svarīga. Tā apmeklētāji pieķeras iecienītajām atpūtas vietām aizvien vairāk.

Radio NABA vārds darbojas kā kvalitātes zīme, taču arī ierobežo. Tie izpildītāji, kuru mūzika radio NABA vilņos neskan, arī, visticamāk, nevar pretendēt uz uzstāšanos «NABAKLAB». (Ar dažiem atsevišķiem izņēmumiem.) Lai gan daudzi maldīgi uzskata, ka radio NABA klausās savādnieki, tomēr radio specifika ir ļoti plaša, tādējādi veidojot arī plašu auditoriju. Cilvēki saplūst kopā. Zālēs skanošā mūzika atšķiras.

«Neviena radiostacija mūsu reģionā nav atļāvusies spēlēt tik plašu mūzikas spektru. Patiesībā komerciālie radio ir ierobežoti savā izvēlē. Radio NABA var spēlēt daudz ko: sākot ar eksperimentālo mūziku līdz pat reģejam un industrijai. Tas ir daudz sarežģītāk nekā vadīties no oficiālajiem topiem un mūzikas pieteikumiem, tādā veidā veidojot radio saturu,» spriež M. Štramdijs.

Izvēle, kurp doties, paliek ikviena paša ziņā. Atšķirība ir tā, ka klubam «NABAKLAB» ir svarīgs pamatojums, koncepcija, cēlāki mērķi un arī mūzika, ar kuru kaut kas tiek pateikts, lai tā nav vien naudas mašīnas radīšana.

«NABAKLAB» paredzēta vieta izstādēm

Klubs tapis sadarbībā ar bufeti «Gauja»

«Programmas intensitāte klubā «NABAKLAB» atšķiras. Ir regulāri dzīvās mūzikas vakari ar vairākām grupām, un ir ārvalstu grupas. Tādā ziņā reāli esam līderi, jo katru nedēļu mums ir kāds ārzemju mākslinieks,» skaidro M. Štramdiers. «Mums ir radio paziņu loks, korporatīvās saistības ar mūzikas izdevējiem, ir sadarbība ar Liepājas klubu «Fontaine» un Cēsu «Fonoklubu», kā arī ar Lietuvas un Igaunijas klubiem. Tas atvieglo sadarbības nosacījumus ar ārvalstu māksliniekiem, jo varam grupai izveidot pat minitūres Baltijas valstīs.»

Radio NABA nekad nav bijis tikai muzikālo raidījumu kops. Radio viņš ir raidījumi par teātri, mūziku, futbolu, dzeju, reiz bijis pat raidījums par zveju.

Tā kā 600 kvadrātmētrus plašās kluba telpas to ļauj, paturot prātā cēlākus un apmeklētājus garīgi bagātināošus mērķus, kluba veidotāji atļaujas iet ārpus mūzikas rāmjiem. Ir teātris, ir lekciju cikls, ir literāri pasākumi.

«Mēs esam atvērti. Nepretendējam uz mākslas galerijas statusu, bet nodrošinām vietu, kur veidot izstādes māksliniekiem,» piebilst M. Štramdiers. «Jau tagad interesi ir izrādījuši zināmi mākslinieki. Pie mums var radīt atmosfēru. Te ir skatuve, telpas, gaismas, skaņa. Mēs nodrošinām pieejamību šai mākslai. Lielākajai daļai cilvēku ieešana uz mākslas galerijām ir nesaprotama lieta. Te cilvēki nāk uz koncertu, kafetēru, veikalu, bet reizē arī nepaiekt garām vizuālās mākslas izpausmēm.»

Radio kapacitāte ir kā pievienotā vērtība tam, lai kluba darbība būtu pilnvērtīga un piesātināta ar bagātīgu programmu.

Vai «NABAKLAB» jau gatavs?

Kluba telpās mājvietu ir atradusi arī vintage veikals «Retro Spectro». Tā esot bijusi apzināta izvēle. Reizē veikaliņš ir arī vēl viena alternatīva telpa, kur apmeklētāji var pavadīt laiku sarunās, piemērot oriģinālus tērpus vai arī iegādāties tās grupas ierakstus, kura pašlaik uzstājas uz skatuves.

«Bija skaidrs, ka klubā jābūt veikalam. Ir jābūt vietai, kur vispirms tiek pārdota mūzika. Bija virkne variantu, bet Jānis Vītols atrada «Retro Spectro», kuri aktīvi darbojas jau interneta vidē,» skaidro M. Štramdiers. «Tagad esam unikāli, jo nekur nevienā citā Rīgas klubā nav nakts veikala, kurā var nopirkt drēbes, mūzikas ierakstus, brošas, vinilus vai pat apavus.»

Ar kluba atvēršanu sava vieta ir arī Universitātes studentiem. Kluba programmas veidotāji sadarbojas ar studentu pašpārvaldēm, un kluba telpas ir atvērtas fakultātēm un to radošajām aktivitātēm. Tāpat studentiem ir paredzētas ieejas maksas atlaides.

Nekas neapstājas ar atvērto klubu. Vasarā būs vasaras tērse kluba iekšpagalmā. Augustā notiks arī pirmais brīvdabas radio NABA mūzikas festivāls «Dabas saite» Ratniekos.

«Visu, ko uzņemamies, realizējam tā, lai tas būtu profesionāli un lai nav jākaunas par uzsākto,» piebilst M. Štramdiers, skaidrojot, kāpēc katrai idejai ir jāpagaida īstais pasaulē nākšanas brīdis.

«Sākotnēji plānojam vienu vai divas ārzemju grupas mēnesī, bet kluba pirmajā darbības mēnesī, aprīlī, pie mums jau viesojušies desmit ārvalstu mākslinieki,» stāsta E. Āboliņš. «Mums ir plāni gan visai vasarai, gan arī rudenim. Aicinām ne kuru katru mūzikas grupu. Ārvalstu viesiem ir jābūt ar kaut ko interesantiem, ir jābūt iemesliem, kāpēc jāredz šīs grupas uzstāšanās arī Latvijas publikai.»

Par to, kā sadzīvos nekomerciālais radio ar jebkura biznesa projekta komerciālo uzdevumu – atpelnīt sevi, kluba veidotāji pagaidām neņemas spriest. Klubs turpinās strādāt ar plašu vērienu.

«Mūzikas apzīmējums «nekomerciāla» ir tāds kvalitātes standarts. Un mēs gribam kvalitāti. Mēs neliksim popmūzikas dīdžeju, ko nāks klausīties pusaudži, kam patīk lauzt krēslus, jo kopā ar lētumu bieži vien nāk daudzas problēmas. Mums ir prātīga mūzika un līdz ar to arī prātīga publika,» uzsver E. Āboliņš.

Pirmā pastāvēšanas mēneša laikā nav bijuši nekādi incidenti. Par to liecina apsardzes darbs. Tā tikai vēro notiekošo un nekad nav bijusi jāiesaista. Kluba veidotāji ir pārliecināti, ka tas norāda arī uz publikas, kas ārēji dažkārt izskatās samērā vieglprātīga vai pat antisociāla, izturēto morālo stāju.

«Iespaidi ir interesanti. Man patīk šeit strādāt, uzturēties un rūpēties par visu. Jūtos savā vietā. Protams, ir prieks, ka ideja īstenojās. Mēs dzīvosim un attīstīsimies tālāk,» uzsver J. Kuplis, piebilstot, ka arī klubs «NABAKLAB» nekad nebūs pavisam gatavs, tāpat kā Rīga, jo «ideju celtniecībai» ir jāattīstās tālāk, vienlaikus attīstot kluba garu.

Kluba potenciāls ir ļoti liels. Laiks rādīs, ar kādām metodēm mākslas, mūzikas un atpūtas sinerģija būs novērojama un baudāma Latvijas Universitātes dižmecenāta Kristapa Morberga namā. Bet tikmēr ikviens var sekot līdzi «NABAKLAB» aktualitātēm gan kluba mājaslapā www.nabaklab.lv, gan Twitter sociālajā vietnē @Nabaklab. Lai tā NABA skaļi klab!

«NABAKLAB» – A Creative and Intellectual Synergy

On April 1 the club of less commercial music «NABAKLAB» with several music halls, two bars, lounges and a vintage store opened its doors on Z. A. Meierovica Boulevard 12 – a building left to *Alma Mater* by the patron of the University of Latvia Kristaps Morbergs. It is an experiment carried out by the University Radio NABA and popular café «Gauja». The club's programme includes not only concerts of local and foreign musicians, but also other activities – lectures, cinema nights, literary events, theatre performances as well as student parties. The rector of the University of Latvia Mārcis Auziņš has been selected as the patron of «NABAKLAB». More information available on www.nabaklab.lv.

Ģeodēziskais tīklojums LU paspārnē

Vēsturiskais ģeodēziskais nullpunkts uz LU jumta. Foto: Toms Grīnbergs

Elīna BELOVA

Latvijas Universitāte ir bagāta ar ģeodēziskajiem pamatpunktiem. Pirmais tika uzstādīts 1880. gadā uz LU galvenās ēkas jumta Raiņa bulvārī 19. Uz jumta ģeodēziskais punkts noteikts pēc astronomiskajiem mērījumiem. Ir likumsakarīgi, ka punkta atrašanās vieta saistīta ar augstskolas ēku. Tagad ēkā atrodas divi no 8 zinātniskajiem institūtiem, kas saistīti ar astronomiskajiem un zemes mērījumiem, – Astronomijas un Ģeodēzijas un ģeoinformātikas institūts.

Pagājušajā gadā, kad tika svinēta Universitātes 90 gadu jubileja, blakus observatorijas kupolam tika novietota piemiņas plāksne ar iegravētu leģendu par šo vēsturisko nullpunktu, un punkts tika pārmērīts ar precizitāti līdz milimetram, nosakot koordinātas starptautiskajā koordinātu sistēmā. Leģendā var lasīt, ka no šī punkta bijusi redzama neapbūvētā Rīgas priekšpilsēta līdz pat Juglas ezeram, diemžēl tagad tas vairs nav iespējams. Par citu punktu šajā pašā ēkā liecina pīlārs kādā auditorijā, kurš vēsta, ka 20. gadsimta trīsdesmito gadu sākumā starptautiskais gravimetrijas pamatpunkts bijis nepieciešams tieši tālaika ģeodēzijas institūta telpās, kur bija arī astronomijas pulksteņu pagrabs. Šajā punktā strādājis Valdemārs Jungs, kādreizējais LU prorektors un pirmais smagumspēka pētnieks Latvijā. Iesaistoties starptautiskā programmā, līdz ar pārējām Baltijas jūras valstīm tika veikti smaguma novērojumi. Jānis Klētnieks, plaša spektra zinātnieks, galvenokārt ģeodets, fotogrammetrists un zinātņu vēsturnieks, Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda doktors, zināja stāstīt, ka jau 60. gadu sākumā, kad viņš strādāja Astronomijas observatorijā, uz Latviju braukuši starptautiskie Antarktīdas ekspedīciju zinātnieki kalibrēt savus instrumentus, jo Padomju Savienībā tas bija tuvākais pie jūras pieejamais punkts.

Ģeodēzija zinātnei un tautsaimniecībai

Cilvēce jau gadsimtu zina, ka kontinenti pārvietojas un zeme dreifē, rodas pacēlumi un iegrimumi. Uz Zemes nav stabila atskaites punkta, tāpēc zinātnieki nosaka pamatpunktu sistēmu, lai aptvertu visu planētu kopumā un radītu ģeodēzisko koordinātu sistēmu. Kādreiz zemes mērījumiem izmantoja zvaigžņu novērojumus, bet mūsdienās zinātne ir modernāka un koordinātas realizē ar globālo pozicionēšanas sistēmu un satelītnovērojumiem. Tagad, izmantojot satelīta raidītos laika signālus, var precīzi pozicionēt punkta stāvokli uz Zemes līdz dažu milimetru precizitātei. To izmanto aviācijā un jūras navigācijā, tāpat arī jaunu karšu veidošanai un zemes īpašumu robežu noteikšanai, kas ir ļoti svarīgi, lai aprēķinātu īpašuma vērtību un maksājamos nodokļus.

Sākotnēji ģeodēzija mūsu valstī veidojās nacionālām saimnieciskajām vajadzībām – tautsaimniecībai. Pagājušā gadsimta divdesmitajos gados notika agrārā reforma, kas mainīja īpašumu attiecības gan pilsētās, gan lauku teritorijās. Tāpēc radās nepieciešamība pēc pārmērīšanas. 1880. gadā ierīktais ģeodēziskais pamatpunkts uz LU galvenās ēkas jumta tika izmantots jaunu dzīvojamo un rūpniecības teritoriju, ielu tīkla, inženierkomunikāciju – ūdensvadu, kanalizācijas un gāzes vadu – noteikšanai.

Cita pievienotā vērtība astronomiskajiem un ģeodēziskajiem mērījumiem ir starptautiskajā zinātnieku sadarbībā. Starptautiskie astronomijas un ģeodēziskie pamatpunkti ir nullpunkti, pret kuriem katra valsts savus mērījumus pozicionē globālajā sistēmā. Latvija nav izņēmums. Zinātnei kopumā ir svarīga starptautiskā sadarbība, bet jo īpaši kopš 1957. gada, kad sāka izmantot satelītus, jo bez starptautiskas sadarbības nevarētu veidoties globāla sistēma. Mūsdienās zinātnieku ikdiena nav iedomājama bez šīs sistēmas, tāpat kā mūsu ikdiena – bez mobilajiem telefoniem, taču agrāk tos izmantoja galvenokārt

militārām vajadzībām. Tas viss nosaka mūsu dzīvi laikā un telpā. «Zinātne attīstās slāņaini, kā klucītis pie klucīša, veidojot apvērstu piramīdu – plašāk un apvērstāk. Tas ir lielākais ieguvums, kad domu apmaiņā rodas jaunas idejas. Tas bagātina starptautiskās zinātnes, valsts un universitātes prestižu. Bet, lai radītu ko jaunu, ir nepieciešami tūkstošiem kilogramu, pat tonnām zinātnes. Nepietiek ar 100 gramiem kultūras, ko televīzijā rāda,» tā J. Klētnieks.

Par ģeodēzisko nullpunktu savulaik kalpoja arī Pēterbaznīcas tornis. Kad tika veidots Rīgas nacionālais ģeodēziskais pamattīkls, Pēterbaznīcas tornis bija augstākā dominante. To varēja saredzēt tālīenē – pat Jelgavas un Talsu apkārtnē. Torņa smaili izmantoja triangulācijas mērījumiem. Kopš nullpunkta ieviešanas uz LU ēkas jumta abi punkti bijuši saistīti. Sasaiste radās laikā, kad Universitātes ēkā bija tehniskās Rīgas Politehnikuma fakultātes. Tā turpinājās pēc 1919. gada, kad tika izveidota Latvijas Universitāte, kurā saplūda humanitārās, tehniskās un dabas zinātnes. Sadarbība neizpalika arī pēc 1958. gada, kad notika Latvijas Universitātes šķelšanās – izveidojās Rīgas Politehniskais institūts, kas tagad pārdēvēts par Rīgas Tehnisko universitāti. Lai arī Pēterbaznīcas torņa punkts toreiz pārgājis Rīgas Tehniskās universitātes pārziņā, zinātnieki par punktiem nav strīdējušies, jo, kā stāstīja Jānis Klētnieks, viss ir kopīgs. Mūsu vēsture ir kopīga. Speciālisti ir arī Rīgas Tehniskajā universitātē, daļēji ģeodēzijas pamatus apgūst LU Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātē, kā arī Latvijas Lauksaimniecības universitātē, jo tas vajadzīgs agronomiem un lauksaimniekiem. Nozarē jau nekas netiek dalīts. Tā nav konkurence. Tā ir vienojoša sistēma. Nav mums tik daudz speciālistu, lai dalītu un katrs veidotu savu sistēmu.

Pēc tam, kad tornis sagrauts 1941. gada Pēterā dienā, tas tika atjaunots un ģeodēziskais punkts restaurēts, tomēr tagad tam ir vairāk vēsturiska vērtība. Uz ģeodēziskā pamatpunkta

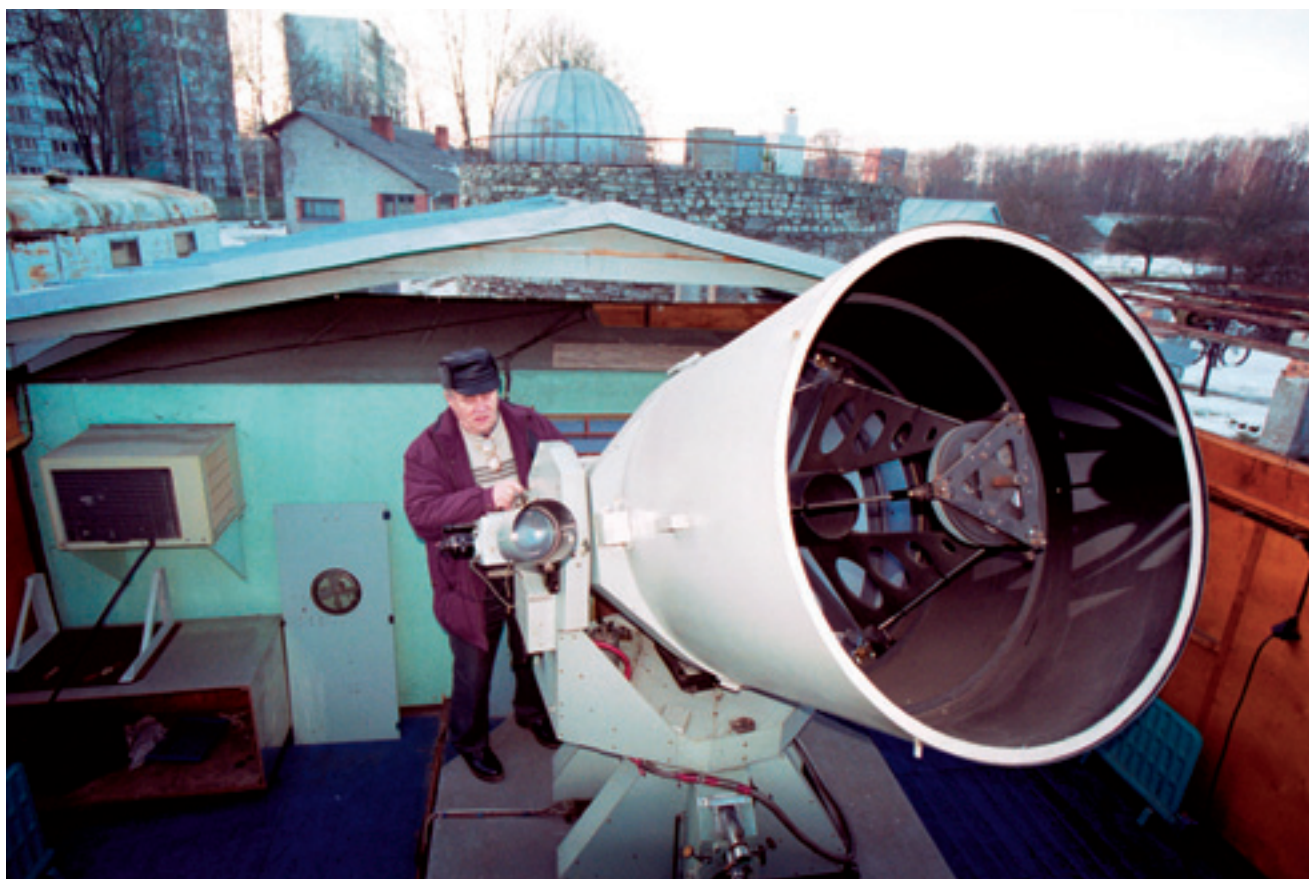

Prof. Jānis Klētnieks. Foto: Toms Grīnbergs

novietota piemiņas plāksne, ko var aplūkot, ieejot baznīcā pa galveno portālu.

Astronomiskie novērojumi starptautiskā aprītē

Ne mazāk svarīgi ir astronomisko novērojumu sākumpunkti. Viens no tādiem savulaik atradās Universitātes priekšā, kur tagad mazā skvēra centrā novietota meitenes skulptūra. Zem postamenta slēpjas pamati, kur kādreiz atradās pasāžinstrumenti, ar kuru novēroja zvaigžņu kulminācijas momentus. Minētajā punktā teleskopu pret debesīm bija vērsis docents Sergejs Slaucītājs, un turpat šo māku studiju gados apguva arī profesors Kārlis Šteins, kurš vēlāk kļuva par LU Laika dienesta un observatorijas vadītāju. Starptautiskajā ģeofizikālajā gadā (1957. gadā) tur tika novēroti zvaigžņu momenti un noteikts ģeogrāfiskais garums. Līdz ar to punkts tika iekļauts starptautiskā aprītē. Vēlāk punktu pārcēla uz LU Botānisko dārzu. Tur tas

LU Astronomiskā observatorija LU Botāniskajā dārzā. Zemes mākslīgo pavadoņu lāzerlokācijas sistēma LS-105. Kazimirs Lapuška, LU Astronomijas institūta vadošais pētnieks, 2003. gada janvārī. Foto: Toms Grīnbergs

aktīvi tiek izmantots vēl joprojām, jo tur atrodas lāzeru novērojumu stacija, kas regulāri veic novērojumus Kazimira Lapuškas, LU Astronomijas institūta vadošā pētnieka, vadībā. Botāniskajā dārzā atrodas unikāla lāzernovērošanas aparātūra, kuru kopā ar K. Lapušku konstruējis tagadējais Astronomijas institūta direktors profesors Māris Ābele.

Jau 1922. gadā Astronomiskās observatorijas vadītājs docents Alfrēds Žagers secināja, ka pasliktinās novērošanas apstākļi – novērojumus no ēkas jumta traucēja veikt pilsētas apgaismojums. Tika izstrādāts projekts observatorijai uz LU īpašumā esošās zemes aiz Brīvdabas muzeja, pie Juglas ezera. Projekts bija tam laikam grandiozs, tāpēc realizācija kavējās. Vēl padomju laikā bija cerība, ka astronomiskā gada laikā varētu gūt līdzekļus un objektu tomēr realizēt. Beigu beigās iekrātie līdzekļi tika novirzīti celtniecībai Botāniskajā dārzā, kur arī bija labāki novērošanas apstākļi un nebija mūsdienu deviņstāvu ēku. Tur tika uzbūvēta Zemes mākslīgo pavadoņu novērošanas stacija un pulksteņu pagrabs, kur atradās precīzs astronomiskais svārsta pulkstenis. Virs šī pagraba vēl aizvien atrodas astronomiskais pamatpunkts, un tas saistīts ar satelītu novērošanas stacijas starptautisko nullpunktu. Botāniskajā dārzā veiktie satelītu novērojumi un mērījumi tiek sūtīti zinātniskajiem centriem, kas tos salīdzina ar citur gūtajiem. Satelīti savā orbītā gravitācijas iespaidā novirzās vismaz par pusmetru, tāpēc nepieciešams savākt ļoti daudz datu no visas pasaules. Laika noteikšana šādos attālumos ir ļoti būtiska. Observatorijā ir ļoti precīza laika iekārta, kas samazina iespējamo kļūdu līdz pat nanosekundēm. «Zinātne attīstās. Novērošanas punkti tiek pārnesti, bet tie nekur nepazūd,» stāsta Jānis Klētnieks. Tie visi ir savstarpēji saistīti vienotā sistēmā. Arī novērošanas aparātūra un tehnoloģijas mainās. Profesors Jānis Balodis jau izveidojis jaunu punktu Ģeodēzijas un ģeoinformātikas institūtā, uz kura uzstādīts jauns satelītu novērošanas lāzerteleskops. Ar to sākti sekmīgi novērojumi Eiropas Kosmiskās aģentūras pētnieciskajos projektos.

Zinātnieku koris

J. Klētnieks uzskata, ka zinātnieki ir kā koris, kur katram var būt solo partija, bet visu uzdevums ir gūt labu kopskanējumu. Izrāvienus var izdarīt atsevišķi pa nozarēm, bet zinātne kopumā attīstās savstarpēji vienota. Latvieši var būt lepnī par saviem zinātniskajiem solistiem. Savulaik izrāvienī bija atomu un pusvadītāju fizikā. Tagad šīs zinātnes ir pieklusušas. Nozares nav mirušas, jo zinātnieki un institūti vēl eksistē, bet to sasniegumu vietā nāk citas jomas. Pašlaik aktuāla ir optika un tās novirzienu attīstība. Arī farmācijā ir zināmi sasniegumi, bet

Saules pulksteņa un Rīgas pirmā ģeodēziskā nullpunkta piemiņas plāksnes atklāšana uz LU galvenās ēkas jumta LU 90 gadu jubilejā 2009. gada 28. septembrī. Foto: Toms Grīnbergs

klibo ražošana. Vairāk būtu jāsadarbojas ar ārvalstu uzņēmumiem. Pēc J. Klētnieka domām, katrs zinātnieks mērķis ir savu ideju iespējami ātrāk redzēt dzīvē. Dažkārt jāpaiet vairākiem gadiem, līdz rodas jauns produkts, piemēram, lai iegūtu ārsta vai konstruktora kvalifikāciju, jāiziet ilga dzīves skola, kas prasa pacietību. Gadās, ka zinātnieks savā dzīves gaitā nerada jaunu produktu, bet tas nenozīmē, ka viņa darbs nav bijis lietderīgs. Iespējams, viņš ar sava darba piemēriem ir veicinājis citu zinātnieku domas attīstību. Jauniem cilvēkiem nav tik liela interese par darbietilpīgām nozarēm. Viņi vairāk izvēlas tādas mācības, kur pietiek ar parunāšanu, bet tāda prakse ir arī citur pasaulē. Protams, arī zinātnieki savstarpēji apspriežas, bet tas notiek domu apmaiņai un var noderēt par pamatu reālam rezultātam. Agrāk zinātne attīstījās neviendabīgi, jo Latvijas Zinātņu akadēmija un augstskolas darbojās pēc saviem ieskatiem. Tagad situācija ir mainījusies. Zinātniskie institūti ieplūduši universitātēs, un sadarbība kļuvusi ciešāka. J. Klētnieks ir pārliecināts, ka universitāšu rokās ir liels potenciāls, kuru izmantot, – tajā pedagoģiskā doma un zināšanas saplūst ar intelektuālo zinātnes domu, ko katrs spēj attīstīt. Sarunas laikā Latvijas Zinātņu akadēmijas Goda doktors izteica domu par zinātņu atkalapvienošanu, kā tas savulaik esot bijis, kad humanitārās, tehniskās un dabas zinātnes bijušas vienotas. Tāda ir nacionālas universitātes pamatforma, un tādā veidā tiktu stimulēta turpmāka vienotas zinātnes attīstība.

LU Ģeodēzijas un ģeoinformātikas institūta direktors Jānis Balodis
Foto: Sarmīte Līvāne

Geodetic Network at the UL

The article tells about the geodetic points of the University of Latvia and their importance during various historical periods. The first geodetic point was set up in 1880 on the roof of the UL main building on Raiņa Boulevard 19 (then – the building of Riga Polytechnic Institute). In 2009, marking the 90th anniversary of the UL, a memorial plaque was unveiled to honour this historical zero point and the point was re-measured with the accuracy of millimetres. This point has been of great importance to the country's economic activities, for instance, it served as centre for measurements during the implementation of the agrarian reform in 1920s. The initial points of astronomical observations are also closely connected with the UL – one of such points was located in front of the building, in the place of the current square with a girl's sculpture. This point was later moved to the UL Botanical Garden where it is still being actively used.

Zanda Rubene (1. rindā trešā no labās) 1979. gadā Rīgas 72. vidusskolā. Foto no privātā arhīva

Cik liberāls ir totalitārisma laika skolotājs?

Anna PLATPIRE

Lai gan jau 20 gadus dzīvojam neatkarīgā Latvijā, tomēr tas, ka vairākus gadu desmitus padomju varas totalitārā iekārta noteica ikdienu, ir visai biežs atgādinājums. Viens no instrumentiem, kā tiek īstenota ikviena politiskā vara – arī Padomju Savienībā, ir izglītība, kas ne tikai audzināja jauno paaudzi, bet arī izvirzīja par mērķi veidot īpašu padomju cilvēku, kas īstenos sapni par komunismu. Piemēram, padomju laika bērnudārzu sistēma, kas ļāva vecākiem strādāt pilnu darba dienu, tomēr nozīmēja bērnu kolektīvo audzināšanu – uzticēšanu valstij. Tas veicināja tādas sabiedrības veidošanos, kas pakļautos un pārstāvētu valstij nepieciešamās vērtības.

Tāpat vispārīglītojošā skola īstenoja politiskās varas intereses, veicinot bezierunu pakļaušanos skolotājam, kurš zina pareizās atbildes, ir autoritārs un īsteno oficiālos valsts lēmumus un vērtības.

Ir pagājuši 20 gadi, bet atšķirības Padomju Savienības totalitārisma un Rietumu liberālajās valstīs iekārtās augušo cilvēku rīcībā un domāšanā joprojām ir jūtamas.

«Mēs, domājot par postpadomju telpas pētniecību, pieņemām, ka postpadomju cilvēka specifika 20 gadus pēc padomju varas sabrukuma meklējama kaut kur «starp rindām», kaut kur latentā līmenī. Secinājam, ka vērtības kā idejas ir tās, kas virza cilvēka rīcību. Mūsu pētījuma kontekstā izvirzījām tēzi,

ka tieši vērtību implikācijas nosaka to, ka izglītības reformas Latvijā tomēr īstenojas ar grūtībām. Saistībā ar ekonomisko krīzi reformas turpinās ar jaunu spar, taču mēs uzskatām, ka, tikai samazinot skolotāju un skolu skaitu, tās diez vai sasniegs savus mērķus,» vērtē LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes asociētā profesore **Zanda Rubene**, kura

Zanda Rubene. Foto: Toms Grīnbergs

kopā ar LU Teoloģijas fakultātes asociēto profesori Laimu Geikinu, LU Vēstures un filozofijas fakultātes lektoru Arti Sveci, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas asociēto profesori Beatrisi Garjāni un doktorantēm Ingu Vanagu un Oksanu Kuzmenko jau 2 gadus izstrādā pētījumu «Totalitārisma vērtību implikācijas postpadomju izglītības telpā». Par Latviju to plānots pabeigt jau nākamgad, bet par rezultātiem no citām iesaistītajām valstīm (Igaunijas, Lietuvas, Slovākijas, Polijas un Rumānijas) drošu prognožu nav – tas atkarīgs no finansējuma.

Vērtību atklāšanās izglītības sistēmā

Pētījumi, kuros līdz šim apskatīta skolotāja profesija neatkarīgajā Latvijā, liecina, ka vidusmēra Latvijas skolotājs ir pārstrādājis, viņš ir uz izdegšanas robežas un noguris no pārmaiņām – nepārtrauktām, biedējošām, nesistemātiskām pārmaiņām. Tie apliecina, ka skolotājs nespēj tikt galā ar sociālajiem izaicinājumiem. Iespējams, viens no iemesliem varētu būt meklējams skolotāju izglītībā un tālākizglītībā, kurā tiek akcentētas zināšanas mācību priekšmetā, nevis kompetences, kas nepieciešamas konfliktu risināšanai un dzīvei demokrātiskā sabiedrībā.

Padomju ideoloģija iespaidojusi gan tos, kas auguši un mācījušies padomju laikā, gan tos, kas dzimuši brīvā Latvijā. Vecāki, skolotāji un sabiedrība, kas augusi Padomju Savienībā, audzina mūsdienu Latvijas bērnus, tādējādi joprojām nododot tās pašas vērtības no vienas paaudzes otrai.

Būtu nekorekti apgalvot, ka visi cilvēki Padomju Savienībā akli sekoja oficiālajai ideoloģijai, ka Latvijas sabiedrība nebūtu mainījusies, taču pretruna starp totalitārisma un liberālisma vērtībām ir loģiska. Tāpēc tie cilvēki, kas ieguvuši izglītību un darba pieredzi totalitārisma, saskaras ar zināmām grūtībām, pieņemot liberālisma vērtības un tās īstenojot privātajā un profesionālajā dzīvē.

Šī ir bīstama tendence, jo tas nozīmē, ka skolotāji, kas ir liela, izglītota sabiedrības daļa, dzīvo nostalgijā pēc iepriekšējās iekārtas.

«Pirmie pētījuma rezultāti rāda, ka skolotājs runā par padomju laiku kā par labāku nekā esošo, jo tad skolā strādāt bijis vieglāk. Šodienas situācija ir tāda, ka skolotājiem un vecākiem ir jārūnā ar bērniem par vērtībām, kuras faktiski nav viņu pašu vērtības. Kā tad iespējams īstenot izglītības mērķus, uz kuriem tiecas reformas? Tolerance, pietāte pret citādo, cilvēktiesības, politiskā līdzdalība un pilsoniskā drosme ir vērtības, kuras ir demokrātijas pamatā, bet pieaugušie paši diemžēl bieži tās nepieņem. Pētījumā par kritiskās domāšanas pieejas īstenošanu Latvijas izglītības sistēmā 10 gadu laikā ir līdzīgi secinājumi. Skolēni ir iemācījušies izmantot kritisko domāšanu veicinošas mācību metodes, bet sabiedrība nav kļuvusi kritiskāk domājoša.

Pētījuma laikā veiktajās intervijās skolotāji norādījuši, ka skolās pamatā strādā tie paši cilvēki, kas pirms 20 gadiem, kuri šo to iemācījušies klāt. Jauno skolotāju ir maz. Viņi paši apzinās, ka bieži netiek galā ar situāciju skolā un ir nepieciešamas būtiskas pārmaiņas,» stāsta Z. Rubene. Viņa uzskata, ka izglītības sistēma, lai gan būtiski mainīta un pielāgota dažādiem standartiem, joprojām sagatavo skolēnus daudzējādā ziņā ar tādām pašām metodēm kā padomju laikā.

Vērtību implikācijas

Pavisam pētījumā izmantoti dati no aptaujām, kuras aizpildījuši 300 skolotāju, kā arī izanalizētas 46 intervijas.

Balstoties uz Hannas Ārentes, Karla Popera un Jesajas Berlina darbiem, pētnieku grupa izvirzīja 6 kritērijus un rādītājus, kas atklāj totalitārisma vērtību implikācijas.

1. **Pārmaiņu trūkums**, kas izpaužas kā tieksme pēc stabilitātes un kārtības kā svarīgākām vērtībām. Tas nozīmē, ka kārtības labā mēs spējam upurēt savu brīvību, jo kārtība ir tieši saistīta ar drošību, lai gan būtiski ierobežo brīvību. Intervijās jēdziens «brīvība» bieži parādās kā kaut kas negatīvs un «demokrātija» – kā haoss un visatļautība. Mūsdienu bērni nav savaldāmi, skolā nav kārtības, dzīvē nav stabilitātes.

Phare pētījuma rezultāti 2000. gadā rādīja – Latvijas skolotājs ir tik noguris no pārmaiņām, ka mēģina vismaz klasē saglabāt nemainīgu kārtību. Tāpēc galvenais, kas tiek prasīts no skolēna, – pakļauties disciplīnai.

Tomēr jāņem vērā, ka attiecības starp cilvēkiem ir mainījušās, un tas, ka mēs mēģinām savā tuvākajā vidē iekonservēt iepriekšējā laikmeta attiecību modeli, ir drīzāk nesekmīgi, un tam nav lemts nest vēlamos augļus, vismaz ne tos, ko gribētu demokrātiska, liberāla sabiedrība.

2. **Viena pareizā ceļa un pareizās atbildes iespējamība.**

Kādā intervijā parādās frāze: kurš ir izdomājis šo idiotisko liberālismu! Šajā kontekstā tas nozīmē – kurš izgudrojis viedokļu plurālismu. Padomju skolotājs kā ideoloģijas instruments nevarēja un nedrīkstēja kļūdīties, viņa viedoklis bija pareizs pēc definīcijas. Totalitārisms ietekmē dzīvi absolūti – visus un visos līmeņos. Protams, totalitārisms nebija viens un tas pats dažādos padomju laika periodos, un nav iespējams apgalvot, ka Staļina laiks ir tāds pats kā perestroikas laiks, bet teiciens «tie, kas nav ar mums, tie ir pret mums» ļoti skaidri parādīja pareizās atbildes esamību. Ne tikai uzvedībā, bet arī daiļliteratūras interpretācijās un vēl jo vairāk vēstures interpretācijās. Šis pareizais ceļš ir drauds dažādībai un tolerancei, jo tas nozīmē, ka ir arī viens pareizais dzīvesveids, viens pareizais viedoklis, kad sabiedrības dažādību pieņemt ir ļoti grūti, ja runa ir par cilvēktiesībām, dažādām sabiedrības grupām un subkulturām.

Zanda Rubene 1977. gada 1. septembri. Foto no privāta arhīva

Uzraksts uz plakāta: «Mīliet dzimteni!». Avots: www.cccpfashion.com

3. Trešā vērtība ir saistīta ar **sabiedriskām institūcijām, kas tiek uztvertas kā sakrāli spēki**. Ministriem un valdībai ir īpaša vara, un tās var izdarīt visu. Bet skolotājs ir vienkārši cilvēks, kas nespēj ietekmēt procesus, viņš, tāpat kā skolēni, tikai pakļaujas, ir instruments, nevis līdzatbildīgs sabiedrības loceklis. Tiek gaidīts, kad atnāks kāds, kurš problēmas atrisinās. Un tas liecina, ka indivīds nezina savas tiesības un nespēj īstenot pilsonisko līdzdalību. Bīstama tendence ir nostalgija pēc varoņa, pēc stingras rokas, kas pieņemtu nozīmīgākos lēmumus, ļautu noteikt, kuri ir savējie un kuri svešie. Tas ļautu mums tikai sekot vadonim, kurš zina, kā ir labāk un pareizāk.

4. Ceturtā vērtība ir **sabiedrības polarizācija savējos un svešos**, kas vienmēr ir skaidri definēti. Intervijās bieži parādās cīņas terminoloģija: skolotāja darbs ir cīņa, skolotājs cīnās pret skolēnu slinkumu, nemotivētību, nesekmību, bezatbildīgiem vecākiem. Notiek nevis sadarbība, palīdzēšana, skaidrošana, bet tieši cīņa ar vecākiem, sabiedrību, kolēģiem. Tiek lietoti tādi jēdzieni kā «kontingents», ar ko apzīmē skolēnus, bet «kadri» ir kolēģi. Ļoti bieži tiek izmantota militārā terminoloģija.

Izglītība ir sabiedrību transformējošs spēks. Izglītības sistēmas uzdevums ir ne tikai vairot zināšanas un veidot prasmes, bet arī veicināt sabiedrisko domu un pilsonisko līdzdalību. Turoties pie autoritārajām attiecībām un totalitārisma vērtībām, demokrātiju īstenot nav iespējams. Skolotāji grib, lai bērni ir kārtīgi, čaki un paklausīgi, tomēr lai viņi ir arī drosmīgi un pieņem patstāvīgus lēmumus. Šādas pretrunas ir praktiski neīstenojamas. Ir paradoksāli gaidīt, ka skolā kultivētais paklausīgais skolēns augstskolā pēkšņi mainīsies un kļūs patstāvīgs un atbildīgs.

5. **Kolektīvā atbildība** ir viena no svarīgākajām totalitārās ideoloģijas vērtībām. Sadalot atbildību visiem, nekādas atbildības nav. Piemēram, skolā, aizejot no stundas, svarīgi ir aiziet

Uzraksts uz plakāta: «PSRS: 1951.–1955. gadā salīdzinājumā ar iepriekšējām piecgadēm pilsētas un lauku skolu celtniecības apjoms palielinājies par aptuveni 70%.

ASV: tautas izglītošanai tiek piešķirts 1% budžeta līdzekļu un militārajiem izdevumiem – 74%. ASV ir vairāk nekā 10 miljoni analfabētu; aptuveni trešdaļa skolas vecuma bērnu nemācās».

Avots: www.cccpfashion.com

visiem, lai neviens nebūtu rīkojies citādi, lai neviens nebūtu pieņēmis atšķirīgu lēmumu.

Intervijās parādās individuālisma kritika un nostalgija pēc kolektīva varas un aizmugures, kad skolotājs nebija viens, bet bija kolektīvā.

Skolotāji labprāt izmanto frāzi, ka skolēniem ir pārāk daudz tiesību, kas var nozīmēt arī to, ka paši skolotāji savas tiesības nemaz neapzinās un nespēj tikt galā ar situācijām, kur parādās konflikti. Tāpēc vieglāk ir vainot citus.

Uzraksts uz plakāta: «Kapitālisma valstīs: talanta ceļš. Sociālisma valstīs: ceļu talantam!». Avots: englshrussia.com

6. **Autoritārisms** tāpat ir nozīmīgs kritērijs totalitārisma implikāciju mērīšanai. Padomju skolotājs nenoliedzami bija autoritāte, morāles eksperts, kuru klausā. Bieži bez ierunām. Bet jāatceras, ka padomju laikā autoritātes pamatā bija bailes. Vai bailes ir vērtība, kas raksturo demokrātisku sabiedrību: pakļauties tāpēc, ka ir bailes no sankcijām, no kaut kādām sekām, kas var būt arī atriebeība? Demokrātiska izpratne par autoritāti balstās līdztiesības un sadarbības idejās. Tās arī ir autoritātes izpratnes pamats.

Vērtību maiņa

Bieži vien cilvēki dzīvi Padomju Savienībā atceras ar nostalģiju, jo tā bija viņu jaunība, kad arī zāle bija zaļāka. Turklāt nav šaubu, ka ļoti daudzi cilvēki, dzīvojot Padomju Savienībā, bija laimīgāki nekā tagad. Filozofs Bētrands Rasels 1932. gadā rakstīja, ka cilvēki, kuri dzīvo Padomju Savienībā, ir laimīgi, bet nav gudri, taču to neapzinās.

«Ir saprotams, ka līdz ar izmaiņām valsts iekārtā automātiski nenotiek izmaiņas arī cilvēku domāšanā. Mēs visi esam šī laika «produkti». Turklāt ir dabiski, ka cilvēks baidās no pārmaiņām,» norāda Z. Rubene.

Pētījuma mērķis ir izpētīt, kas bija tas labais padomju izglītības sistēmā, ko vajadzētu saglabāt, kas 20 gadu laikā izglītībā būtiski ir mainījies un ko vajadzētu darīt, lai izglītības reformas tomēr būtu konstruktīvākas un efektīvākas.

Šajā pavasarī attiecībā uz tālākizglītības kursiem skolotāji norādīja, ka vairāk par priekšmeta metodiku vēlas papildināt zināšanas par izglītības filozofiju, sociālo procesu izpratni pasaulē. Tajā pašā laikā iezīmējas jaunas pretrunas arī šajā sakarā – skolotāji atzīst, ka bērni ir nemotivēti un neveidojas laba sadarbība ar vecākiem, tomēr uz jautājumu, ko tālākizglītībasursos viņi gribētu iemācīties, skolotāji izvēlas pilnveidot svešvalodas un IT prasmes, respektīvi, neko, kas varētu uzlabot pašu raksturoto situāciju skolā.

Pētījumā plānots izstrādāt rekomendācijas tālākizglītības veidotājiem un arī skolotājiem un visai sabiedrībai, lai mēs saprastu, kāpēc netiekam galā ar realitāti, kurā profesionālā pieredze ne vienmēr nosaka izglītības kvalitāti. Pētnieki nevēlas kritizēt Latvijas skolotājus, bet gan parādīt iespējamās situācijas risinājumus.

Taču nav prognožu par to, cik ilgi totalitārisma implikācijas ietekmēs mūsu dzīvi. Ir uzrakstītas vairākas grāmatas par to, kā kapitālismu pārvērst sociālismā, taču nav nevienas, kas skaidrotu, kā nokļūt atpakaļ. Turklāt nevis revolucionārā, bet evolucionārā veidā. No vēstures zinām, cik ātri iespējams mainīt sabiedrību tieši ar totalitāriem līdzekļiem – iznīcinot kādu

Uzraksts uz plakāta: «Jaunie komunisma cēlāji! Uz priekšu pretī jauniem sasniegumiem darbā un mācībās!».

Avots: <http://v4valentine.tripod.com/>

sabiedrības daļu, bet nevaram precīzi prognozēt demokrātisku pārraiņu īstenošanas gaitu.

Vecajā derībā ir teikts, ka Mozus savu tautu 40 gadus vadīja pa tukšnesi, lai tauta mainītos. Bet mums reformas izglītībā ir vajadzīgas tagad. Turklāt apgalvot, ka nākamā paaudze neuzturēs šīs pašas vērtību implikācijas, ir pārsteidzīgi. Vērtības tiek daudzējādā ziņā pārmantotas no paaudzes uz paaudzi.

Pētījumā vēl nav atbilžu uz visiem jautājumiem, un nav skaidri zināmi rezultāti – iespējams runāt tikai par tendencēm. Izglītības sistēma visos laikos ir bijusi varas interešu īstenošanas mehānisms. Un par to var runāt ar patētismu saistībā ar demokrātijas ideāliem vai arī kritizējot totalitārismu.

Uzraksts uz plakāta: «Izaudzinašim paaudzi, kas pašai ziedzīgi uzticīga komunismam!».

Avots: <http://v4valentine.tripod.com/>

Pirmās četras grāmatas, kas saglabājušās no Rīgas pilsētas bibliotēkas dibināšanas 1524. gadā. Foto: Andris Melbārdis

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka Latvijas Universitātes sastāvā

Agnese DZENE

Ministru kabinets 2009. gada 11. augustā apstiprināja rīkojuma projektu «Par valsts aģentūras «Latvijas Akadēmiskā bibliotēka» reorganizāciju». Tas paredzēja valsts aģentūru «Latvijas Akadēmiskā bibliotēka» pārveidot par Latvijas Universitātes pamatstruktūrvienību. Šī reorganizācija notika, lai nodrošinātu Baltijas jūras reģionā vecākās zinātniskās bibliotēkas – Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas (LAB) – un J. Misiņa bibliotēkas krājumu saglabāšanu un darbības turpināšanu, kā arī rastu iespējas papildināt bibliotēku fondu un sekmētu to attīstību.

Latvijas Akadēmiskā bibliotēka dibināta 1524. gadā un ir viena no senākajām bibliotēkām Eiropā. Bibliotēkas krājumu veido 3,5 miljoni informācijas resursu un Latvijā bagātākais seno un reto izdevumu un rokrakstu fonds un plašākā latviešu literatūras krātuve pasaulē – Misiņa bibliotēka. Veiksmīgi darbojas Austrijas un Šveices, kā arī Ukrainas literatūras nodaļa, kas ir šo valstu kultūras un mediju centri Latvijā, kā arī Apvienoto Nāciju organizācijas un Pasaules Bankas Informācijas centrs. 2009. gadā Akadēmiskās bibliotēkas krājums papildināts ar 41,6 tūkstošiem jaunieguvumu eksemplāru. Lietotāju rīcībā bija elektroniskie tiešsaistes resursi, tajā skaitā datubāze Web of Science.

2009. gadā finansiālā situācija bija īpaši sarežģīta, tāpēc Izglītības un zinātnes ministrija, izvērtējot visus iespējamus riskus un apzinoties, ka ir būtiski nodrošināt bibliotēkas funkciju

īstenošanu, rosināja bibliotēkas vadītāju Ventu Koceri, kā arī zinātnes nozares institūciju un bibliotēku nozares speciālistus nākt klajā ar savu redzējumu par iespējām turpināt bibliotēkas darbu ar pašreizējo finansējumu.

Latvijas Universitātes paspārnē nu darbojas divas bibliotēkas – LU Bibliotēka, kuras pirmsākumi meklējami 1862. gadā un kas ir lielākā augstskolas bibliotēka Latvijā, un LU Akadēmiskā bibliotēka, kas kopš 2009. gada 1. oktobra iekļauta Alma Mater sastāvā.

2010. gada 28. aprīlī notika diskusija par Akadēmiskās bibliotēkas iekļaušanu LU sastāvā. No kreisās: Indriķis Muižnieks, Iвета Gudakovska, Venta Kocere. Foto: Toms Grīnbergs

2010. gada 28. aprīlī LU Sociālo zinātņu fakultātē par šo faktu notika diskusija «Viena universitāte – divas bibliotēkas», kurā tika runāts un spriests par pašreizējo situāciju, problēmām, nākotnes vīziju un iecerēm.

Venta Kocere: ar šo jauno posmu nedrīkstam zaudēt partnerus, kas mums ir bijuši līdz šim

LU Akadēmiskās bibliotēkas direktores pienākumu izpildītāja Venta Kocere stāsta, ka pagājušā gada maijā, kad sabiedrību savīlēja publikācijas saistībā ar Latvijas Akadēmisko bibliotēku, pirmā, kas sniedza palīdzīgu roku, bija Latvijas Universitāte. Pēc tam notikušas daudzas tikšanās, sapulces, kurās domāts un spriests par LAB nākotni, par to, kurš no variantiem būtu pieņemamākais, un par iespējām iekļauties LU sistēmā. Par šā lēmuma pieņemšanu sprieda arī Latvijas Universitātes Senāts. V. Kocere uzsver, ka galvenais nav konfrontēt ar esošo Latvijas Universitātes Bibliotēku vai Latvijas Nacionālo bibliotēku (LNB), bet šajos grūtajos laikos atrast veidus, kā papildināt citu bibliotēku darbu. Nav runas par savstarpēju sacenšanos. Galvenais ir atrast kopsaucēju un veidu, kā attīstīties un palīdzēt Latvijai kopumā.

Par vienu no LAB lepnumiem V. Kocere min Misiņa bibliotēku, «kas ir bāze visiem kultūrvēsturiskajiem pētījumiem. Mēs esam iekļāvušies valsts pētījumu programmā «Letonika», jo gan studenti, gan zinātnieki un pētnieki galvenokārt izmanto mūsu Misiņa bibliotēku. Es domāju, ka mēs šo darbu esam iesākuši labi un varam to turpināt».

«Ja runājam par to, kā mēs iekļaujamies LU sistēmā, tad, protams, galvenais ir LU studenti un mācībspēki. Tomēr līdz iekļaušanai LU sastāvā mūsu lietotāji bija arī ļoti daudzi citi

augstskolu studenti. Manuprāt, ar šo jauno posmu nedrīkstam zaudēt partnerus, kas mums ir bijuši līdz šim. Mēs, protams, vadāmies pēc jaunās LU attīstības stratēģijas, kas ir apstiprināta līdz 2020. gadam, taču arī meklējam nišu, ar ko varētu būt noderīgi, neaizmirstot, ka nedrīkstam zaudēt labo, kas bijis,» atzīst V. Kocere.

Spītējot grūtajai finansiālajai situācijai, kad bibliotēkas darbinieku skaits ir ievērojami samazinājies un darbs notiek ar minimālu budžetu, bibliotēkas darbinieki turpina pašreizējā strādāt. «Mēs nevienu dienu neesam slēguši bibliotēku, un tas nav viegli. Es tiešām ceru, ka mēs arī turpmāk varēsim darboties tā, lai nezaudētu bibliogrāfus, kuru mums trūkst, un lai mēs varētu veikt gan pētniecisko, gan bibliogrāfisko darbu, gan apkalpot lietotājus un veiksmīgi sadarboties ar LU Bibliotēku un LNB,» stāsta V. Kocere.

Runājot par nākotnes plāniem, Venta Kocere atklāj, ka ir pāragri pieņemt kādu kardinālu lēmumu par Akadēmiskās bibliotēkas turpmāko statusu LU – tas būtu institūts, informācijas centrs vai vienkārši akadēmiskā bibliotēka. «Darbs notiek, tas turpinās. Iespējams, ka pēc kāda laika izkristalizēsies pareizākā doma un mēs varēsim pieņemt konkrētu lēmumu. Es domāju, ka, sadarbojoties ar LU struktūrvienībām, ne tikai ar Bibliotēku, bet arī ar fakultātēm, ne tikai ar humanitārajām un sociālajām, bet arī citām, mēs varētu veiksmīgi virzīties uz priekšu un attīstīties.»

Indriķis Muižnieks: domāt vajag ātri, bet nepārsteidzoties

LU zinātņu prorektors Indriķis Muižnieks par LAB reorganizāciju stāsta: «Kad samilza problēmas ap LAB, tad, saprotot, ka nevienai citai radniecīgai institūcijai šī bibliotēka nav tik tuva kā Universitātei, mēs piekritām palīdzēt un atrast šai bibliotēkai vietu Latvijas Universitātes sistēmā.» Īpaši tika ņemts vērā fakts, ka LAB ir komplekss veidojums, kurā ir dažādas kolekcijas. Vismaz divām no tām – Misiņa bibliotēkai un *Bibliotheca Rigensis* – ir ārkārtīgi īpaša vieta gan Latvijas zinātnē, gan arī Latvijas kultūras vēsturē.

Profesors I. Muižnieks uzskata, ka svarīgākais uzdevums ir tikt pāri krīzei tā, lai samazināta budžeta apstākļos nepazaudētu kolekciju integritāti, kā arī saglabātu to uzturēšanas iespējas.

I. Muižnieks uzsver: tā kā Latvijas Universitātē ir 13 fakultātes un katrai ir savs profils, nav nekādu problēmu, ka ir divas

Jānis Misiņš 1925. gadā. Foto: Mārtiņš Lapiņš

Bibliotēkas dibinātājs Jānis Misiņš nodod Rīgas pilsētas galvam Alfrēdam Andersonam bibliotēkas inventūras sarakstu bibliotēkas atklāšanas dienā 1928. gada 2. martā. No kreisās: Alfrēds Andersons, Kārlis Egle, Jānis Misiņš
Foto no LU Akadēmiskās bibliotēkas arhīva

bibliotēkas. Viena vairāk atbalsta zinātnisko darbību noieiktās jomās, otras darbības pamatā ir studiju nodrošinājums. LU Bibliotēka ar visām 10 nodaļām pašlaik paliek kā galvenais resurss studijām un Universitātes ikdienas darbam. Droši vien nākotnē tā spēš apkalpot arī citas nozares un citus institūtus.

Par galveno Latvijas Universitātes ieguvumu pēc šādas reorganizācijas I. Muižnieks uzskata Latvijas Universitātes vērtības palielināšanos: «Katra kolekcija, lai arī jānodrošina tās uzturēšana un viss nepieciešamais, lai kolekcijas būtu izmantojamas, pati par sevi ir vērtība. Turklāt mēs esam ieguvuši ne tikai kolekcijas, bet arī dažas papildu funkcijas, ko Akadēmiskā bibliotēka ir darījusi līdz šim.»

Runājot par LU Akadēmiskās bibliotēkas turpmāko statusu, I. Muižnieks spriež, ka «runa nav par pašu nosaukumu «bibliotēka», bet gan par īpašajām funkcijām, ko ietver šis nosaukums. Ja tās saliekam kopā ar atbilstošajām Universitātes darbībām, mēs iegūstam lielāku spēku. Beigu beigās ieguvums ir arī studentiem – iespēja kontaktēt ar citām kultūrām, piesaistīt līdzekļus un studentus arī no citām valstīm.»

Bibliotēkas turpmāko attīstības ceļu I. Muižnieks redz kā aizvien ciešāku sadarbību ar mūsu institūtiem un tām fakultātēm, kas darbojas letonikas virzienā. Galvenais esot skatīties, kur dabūt naudu. «Mums arī šajos grūtajos laikos ir jāatrod mērķfinansējums no zinātnes bāzes naudas, lai prioritārās pētījumu jomas nodrošinātu ar nepieciešamajām kolekcijām. Kultūras lietas un konkrēti bibliogrāfiskie pētījumi tiek finansēti no projektu naudas.»

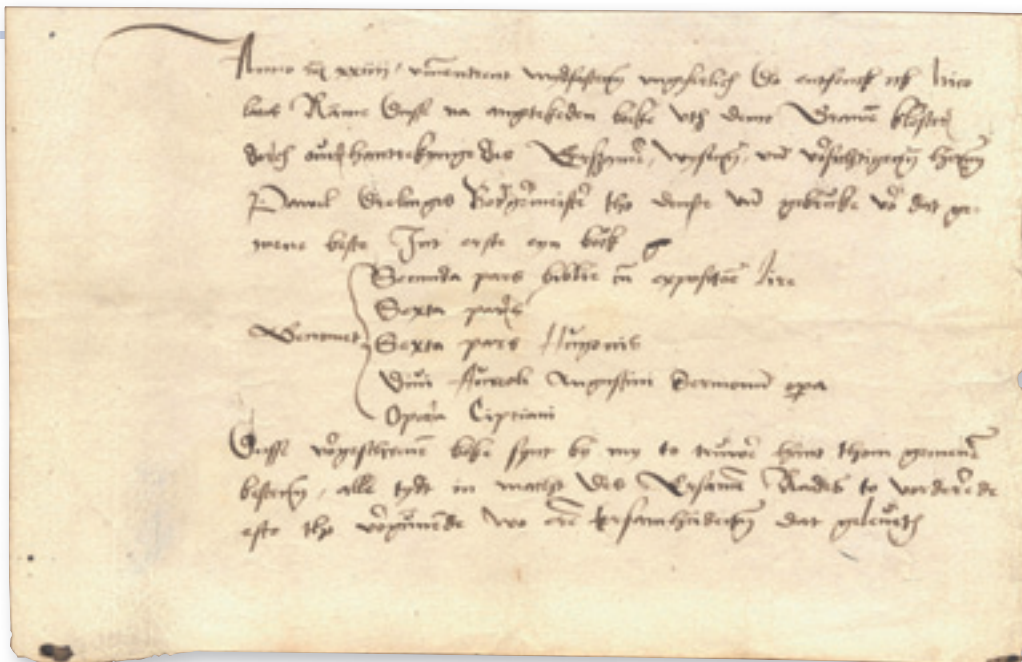
«Domāt vajag ātri, bet nepārsteidzoties,» uzsver Indriķis Muižnieks. «Manuprāt, skaidrs ir tas, ka nevis institūcijas un mājas, bet funkcijas ir primārais, ko vajadzētu sakārtot, saprotot, ka krājuma nodrošināšana, pētīšana un papildināšana, kā arī kultūras sakaru darbs ir funkcijas, kas Latvijas Universitātei ir vajadzīgas, bet dažos gadījumos tās pārklājas ar LNB. Domāju, ka šo diskusiju LU mēs pabeigsim ātrāk, bet līdz galam tā būs atrisināta tikai tad, kad mums kopumā Latvijas valstī izdosies izveidot kādu kopēju konceptu bibliotēku attīstībai.»

Iveta Gudakovska: Akadēmiskajai bibliotēkai jāatrod sava vieta mūsu kopējā organizācijas informacionālās apkalpošanas tīklā

Pašlaik arī LU Bibliotēkai ir daudzas neatrisinātas problēmas. «Struktūrvienības vēl arvien atrodas nepiemērotās telpās, no kurām dažas ir pat avārijas situācijā. Mums pietrūkst lasītāju darba vietu un līdzekļu visu vajadzīgo datubāzu iegādei.»

«Akadēmiskajai bibliotēkai ir jāatrod sava vieta mūsu kopējā organizācijas informacionālās apkalpošanas tīklā. Ar savu potenciālu, savu piedāvājumu un savām spējām. Šo konceptuālo attīstības vīziju LU un visa Latvijas bibliotēkā sabiedrība patiesi gaida,» norāda I. Gudakovska. Vēl līdz galam nav atbildēts uz jautājumu, kāds ir Akadēmiskās bibliotēkas darbības virziens un vieta LU.

LU Bibliotēkas direktore Iveta Gudakovska uzskata, ka Latvijas Universitātei šī ir ļoti liela atbildība no saglabāšanas, pieejamības un popularizēšanas viedokļa.

Akadēmiskās bibliotēkas dibināšanas dokuments. 1524. gads

Foto no LU Akadēmiskās bibliotēkas arhīva

I. Gudakovska uzskata, ka nākotnes vīziju par Akadēmiskās bibliotēkas vietu var konstruēt LU vadība un to var arī uzticēt kādam izstrādāt, taču vislabāk būtu, ja to piedāvātu pati Akadēmiskā bibliotēka, jo tā vislabāk pārzina savu potenciālu un iespējas.

Ivetas Gudakovskas viedoklis ir līdzīgs prorektora Indriķa Muižnieka paustajam, ka Akadēmiskā bibliotēka ir definējama kā nopietna nacionālas nozīmes, noteikta virziena pētniecības bāze, atmetot visu lieko, ko vien var atņemt. Akadēmiskās bibliotēkas darbība ir attīstāma vienotā Latvijas Universitātes bibliotēkārās apkalpošanas tīklā. I. Gudakovska uzskata, ka par Akadēmiskās bibliotēkas statusu būs iespējams spriest tikai tad, kad būs gatava tās attīstības stratēģija un koncepcija.

«Tad, kad būs skaidra Akadēmiskās bibliotēkas niša, koncepcija, attīstības un darbības virzieni, mēs noteikti varēsim runāt par to, kā optimizēt bibliotēkas darbībai specifiskās tehnoloģijas. Kā racionāli izvietot personālu, kā kopā darboties bibliotēku informācijas sistēmā *Aleph*, kas saistās ar lietotāju reģistrāciju, dokumentu apstrādes dublēšanu, administratīvās datubāzes izmantošanu utt. Kā organizēt vienotu lietotāju apkalpošanu, domāt par vienota krājuma attīstības politiku un risināt profesionālos bibliotēkāros jautājumus visā Universitātē. Manuprāt, ir pagājis jau pietiekami ilgs laiks, un mēs visi gaidām koncepciju no Akadēmiskās bibliotēkas – kā viņi grasās strādāt Universitātes sastāvā un ko mums visiem dot. Mūsdienu apstākļos mēs nevaram vairs tik lēnām un tik ilgi domāt,» secina LU Bibliotēkas direktore.

Latvian Academic Library within the University of Latvia

On October 1, 2009, the Latvian Academic Library was incorporated into the UL. The reorganization took place to ensure the conservation of the Library's collections and the continuation of its activity. Currently the issue of the Academic Library's place and status within the UL is topical. During the discussion «One University – Two Libraries», organized by the UL Faculty of Social Sciences, the director of the Academic Library Iveta Kocere pointed out that despite this new development phase, the Library must not lose its current partners, but the director of the UL Library Iveta Gudakovska admitted it was high time the Academic Library formulated its operational concept. The UL Vice-rector for Research Indriķis Muižnieks added, «We need to think fast but avoid recklessness.»

Agija Ābiķe. Foto no privātā arhīva

Literārais plenērs Latvijas vidusskolās: Jauno literātu skola

Kitija BALCARE

Vasara nav tikai skolēnu brīvlaiks. Vidusskolas izlaiduma klasēm tas ir arī lielās izvēles laiks. Humanitāro zinātņu fakultātes Studentu pašpārvalde šopavasār nolēma ne vien dalīt nākamajiem reflektantiem Baltu filoloģijas studiju programmu bukletus, bet arī iesaistīt skolēnus jaunā, taču kādu laiku jau lolotā projektā – Jauno literātu skolā.

Pret aizspriedumiem ar entuziasmu

«Sabiedrībā joprojām valda uzskats, ka filologs ir garlaicīgs un pelēks. Lauzt šo stereotipu bija viens no studentu mērķiem, piedaloties Jauno literātu skolas projekta īstenošanā,» atzīst Humanitāro zinātņu fakultātes Baltu filoloģijas bakalaura studiju programmas 3. kursa studente Līva Pugoviča, kura gan izstrādāja projekta saturu, gan arī vadīja skolēnu literārās tiesas.

Ideja par Jauno literātu skolu jau pirms kāda laika bija radusies gan fakultātes Studentu pašpārvaldei, gan pasniedzējiem. 2009. gada rudenī profesore Māra Grudule aicināja baltu filoloģijas studentus uz sarunu par to, kā popularizēt Baltu filoloģijas programmu.

«Ir dzirdēts arī stereotips, ka filologs ar savu izglītību nevienam darba devējam nav vajadzīgs un nespēj nopelnīt,» piebilst otra projekta īstenotāja – Humanitāro zinātņu fakultātes studente Agija Ābiķe. «Tā notiek ar jebkuru cilvēku, kurš nenonāk savā vietā. Filoloģijas studiju laikā paplašinās indivīda redzesloks, un iegūtās zināšanas bagātina personību.»

Visbeidzot, Filoloģijas un mākslas zinātņu fakultātes apvienošana ar Moderno valodu fakultāti radīja bažas, ka jaunie skolēni varētu aiziet uz citām programmām, domājot, ka līdz ar zināmo fakultātes nosaukumu varētu būt zudusi arī programma.

«Iepriekšējā pavasarī Studentu pašpārvalde devās uz skolām, lai informētu par fakultāti, tomēr šis paņēmieni nav tik iedarbīgs kā iespēja vienu dienu piedalīties improvizētās lekcijās un semināros. Arī pašiem interesantāk šķita nevis informēt un dalīt bukletus par programmu, bet izveidot īpašu programmu,» skaidro Līva. «Tas ļauj skolēnam uzzināt, vai izvēlētais viņu tiešām saista, pārbaudīt sevi, iemācīties daudz jauna un piedzīvot interesantu dienu.»

Izauklētā ideja īstenojās 2010. gada pavasara semestra laikā – Studentu pašpārvalde apmeklēja četrus Latvijas reģionus, maršrutā iekļaujot Jelgavu, Kuldīgu, Cēsi un Daugavpili. Studentu pašpārvalde iepazīstināja ar fakultāti un piedāvāja īpaši sagatavotu programmu, kas tapusi, sadarbojoties latviskas un baltistikas nodaļas pasniedzējiem un studentiem.

Studiju ikdienas simulācija

Skolas, kas piedalījās projektā, palīdzēja izvēlēties Humanitāro zinātņu fakultātes docente Līga Ulberte, kura vērtē arī skolēnu zinātniski pētnieciskos darbus. Tika apzinātas tās skolas, kurām līdz šim bijusi izteiktāka interese par literatūru un aktīvi skolotāji, kuri vēlētos piedalīties vienas dienas projekta veidošanā pašu pārstāvētajā skolā. Turklāt izvēlēta skola nebija ierobežojums tam, lai tuvējo skolu audzēkņi nevarētu

Agija un Līva kopā ar citiem savas fakultātes studentiem Aristoteļa svētkos Doma laukumā. Foto no privātā arhīva

projektā piedalīties. Piemēram, Kuldīgā ieradās skolēni pat no Liepājas.

Jauno literātu skolas saturisko pusi veidoja profesore Māra Grudule kopā ar Līvu, pieaicinot fakultātes mācībspēkus: asoc. profesoru Ojāru Lāmu, asoc. profesoru Viesturu Vecgrāvi, profesoru Valdi Muktupāvelu, lektoru Paulu Daiju un lektori Ingu Fridrihsoni. Viņi sniedza ieskatu mūsdienu literatūras darbos un rosināja skolēnus paust savu personīgo vērtējumu un viedokli.

Jauno literātu skolas mācību programmā tika iekļautas tās mācību formas, kas tiek izmantotas arī studiju gaitā, – lekcija, seminārs un praktiskā nodarbība.

Pirmajā daļā bija lekcija par vispārīgām tēmām, kurā tika apskatīti literārie virzieni, lai ne tikai nostiprinātu zināšanas par attiecīgā virziena iezīmēm, bet salīdzinātu un pretstatītu tos, konstatētu pārmaiņas literatūrā, mākslas, kultūras konceptā un arī sabiedrībā.

«Viestura Vecgrāvja, Ingas Fridrihsones un Valda Muktupāvela lekcijas centās likvidēt iesīkstējušo priekšstatu par latviešu literatūru kā bēdu un skumju ieleju, iepazīstināja ar jaunākajiem Latvijas vēstures ainām veltītajiem iestudējumiem un

negaidītā tvērumā arī atklāja skaņu pasaules dziļāku filozofisko jēgu,» piebilst profesore Māra Grudule.

Otrajā daļā notika lektora Paula Daijas seminārs par latviešu jaunāko dzeju un postmodernismu, kas prasīja nelielu gatavošanos no skolēnu puses – viņiem iepriekš bija jāizlasa dzejas teksti, lai varētu piedalīties diskusijā.

«Mēs vēlējamies parādīt, ka literatūrzinātnes studijās līdzās lekcijām un lasīšanai tikpat būtiska vieta ir diskusijām un radošai aktivitātei. Ja mums tas izdevās, tad varbūt visvairāk tā iemesla dēļ, ka pasākumos līdzdarbojās ne tikai pasniedzēji, bet arī studenti. Viņu iniciatīva tāpēc man šķiet viena no vērtīgākajām pasākuma daļām. Tik talantīgi un radoši studenti kā tie, kas piedalījās šajā projektā, ir labākā iespējamā fakultātes reklāma,» skaidro semināra vadītājs P. Daija.

Savukārt Humanitāro zinātņu fakultātes Baltu filoloģijas studiju programmas studenti Līva Pugoviča, Agija Ābiķe, Zane Grīnberga, Gints Romanovskis un Guna Rābante vadīja trešo daļu – kāda darba literāro tiesu, kur diskusiju formā skolēni apsūdzēja vai attaisnoja tēlus no Ingas Ābeles lugas «Tumšie brieži» vai Rūdolfa Blaumaņa darba «Indrāni».

«Literārajā tiesā darbojamies ar to, ko īsteno arī skolās, vienlaikus liekot paskatīties uz postmodernisma dramaturģiju ar lielākām improvizācijas iespējām,» stāsta Agija, kura kopā ar skolēniem aizstāvēja un tiesāja dramaturģes Ingas Ābeles darba «Tumšie brieži» varoņus. «Svarīgi, ka skolēniem tika dota iespēja runāt, pamatot savu viedokli, kas ir viens no lielākajiem ieguvumiem.»

Mūsdienu literatūras šarms

Projekta īstenotāji uzskata, ka skolēni izjūt bijību pret klasisko literatūru, tāpēc tā tika atstāta skolas literatūras stundām. Savukārt jaunāko laiku literatūra, kas ir provocējoša un raksta par labi zināmo, skolēnus vilina un fascinē. Līdz ar to skolēni nebaidās runāt par aktuālo literatūrā, saistīt ar savu pieredzi un reizēm pat apšaubīt autoru.

«Priecē, ka skolēniem ir savs viedoklis un ka viņi bija gatavojušies, lasījuši tekstus, centušies tos izprast. Svarīgi, ka jaunieši lasa. Pat ja literatūrzinātne nekļūst par izvēlēto profesiju, tas ir lielisks vaļasprieks, kas veicina domāšanu un spriestspējas, ko lieliski parādīja arī jaunieši skolās,» atzīst Līva.

LU Humanitāro zinātņu fakultātes studentu un mācībspēku diskusija ar skolēniem Jelgavas Valsts ģimnāzijā

Foto: Līva Pugoviča

Projekta īstenošanai uzskata, ka skolu atbildība ir rūpēties par to, lai audzēkņi zina par iespēju piedalīties šādos projektos, konkursos, izstāžu un grāmatu atklāšanas svētkos, kā arī par to, lai skolas bibliotēkā būtu pieejama ne tikai klasika, bet arī jaunākā latviešu literatūra.

«Skolēniem nav sveša jaunākā literatūra. Postmodernisma kultūrā viņi orientējas brīvi. Uzslavējamās ir tik pilnīgas zināšanas, kas noteikti ir gan vecāku, gan latviešu valodas un literatūras skolotāju, protams, arī pašu skolēnu nopelns,» stāsta Agija. «Pret klasikas darbiem jaunieši neizjūt dziļu nepatiku. Uz visu iespējams paraudzīties radoši, un, saglabājot fundamentālo pamatu, visu iespējams pārradīt no jauna, jo mainība attīsta.»

Skolēni, kam nav vienalga

«Esmu patīkami pārsteigta, ka daudzviet ir tik atraktīvi un drosmīgi jaunieši. Cilvēkam jāprot uzdrikslēties. Šie atvērtie un gaišie prāti to prot,» savos novērojumos dalās Agija. «Emocionāli jauka bija viesošānās Daugavpils Valsts ģimnāzijā. Tur man radās pārliecība, ka valstiski izšķirošos brīžos šie cilvēki iestāsies par ideju, ka viņiem rūp sava valsts un valoda. Ir laba sajūta, zinot, ka daudzi no šiem jauniešiem ir sociāli aktīvi, kuriem izveidojies argumentēts viedoklis par procesiem sabiedrībā, literatūrā, kultūrā. Viņi nav vienaldzīgi, spēj būt drosmīgi, lepojas ar vietu, no kurienes nāk, un jūtas piederīgi savai valstij un kultūrai.»

Braucieni uz Latvijas skolām bija vērtīga pieredze ne tikai dažādu Latvijas reģionu skolēniem, kuri tuvāk varēja iepazīt filoloģijas studijas, bet arī pašiem projekta organizētājiem.

Skats no skolas

«Mūs jau pirms tam interesēja jaunās paaudzes autori, kuru darbi tika apskatīti šajā projektā. Arī iespēja uzzināt citu domas, apmainīties viedokļiem ar saviem vienaudžiem, kuras interesē literatūra un kuri mācās citās skolās, noskaidrot, kā viņi vērtē šos darbus. Domājam, ka tas bija interesants, vērtīgs, garīgi bagāts, piesātināts un veiksmīgi organizēts pasākums. Novēlam, lai nezūd vēlme organizēt šādus pasākumus arī turpmāk. Ticiet – mums tie ir nepieciešami un ļoti vajadzīgi.»

Daugavpils 16. vidusskolas skolniece
Renata, Anastasija, Inesa

«Pasākumā piedalīties ieteica mana skolotāja Aija Treija, kā arī mudināja pašas interese par literatūru un tās dziļāku izpēti. Domāju, ka šādus pasākumus vajadzētu rīkot biežāk, jo tā ir unikāla iespēja izziņāt jauno rakstnieku un dzejnieku darbus. Zināšanas, ko ieguvu lekcijās, palīdz orientēties arī citos darbos. Piemēram, Viestura Vecgrāvja lekcijā tika analizēta Friča Bārdas dzeja, vēlāk to varēju izmantot skolā, kā arī, lasot citu autoru darbus, spēju vairāk iedziļināties dzejnieka sniegtajā tēlu un jūtu atklāsmē.»

Jelgavas 1. ģimnāzijas skolniece Rasa Ansonska

«Jaunās literātu skolas projektā iesaistījāmies, jo piedāvātās tēmas šķita interesantas. Mūsu skolā jau darbojas literātu pulciņš, līdz ar to radās arī interese. Tā kā pati vadu Cēsu novada latviešu valodas skolotāju metodisko apvienību, gribēju izmantot iespēju uzaicināt kaimiņu skolu interesentus. Kopumā diena vērtējama labi. Kaut arī skolēnu teiktais reizēm bija samērā naivs un neprecīzs, lektori nevienam nekritizēja. Tas bija ļoti pareizi, jo ne visi skolēni pazina citu citu, daži baidījās izteikties.»

Cēsu Valsts ģimnāzijas skolotāja Vineta Bērziņa

Līva Pugoviča. Foto no privātā arhīva

«Man kā studentei bija interesanti gatavoties un vadīt literāro tiesu, pārbaudīt savas spējas auditorijas priekšā, bet kā savas fakultātes patriotei šķita svarīgi to popularizēt, parādīt, cik interesantas ir literatūras studijas, kā arī sākt lauzt stereotipu par garlaicīgo filologu,» stāsta Līva.

Pozitīvais lādiņš nākotnes darbiem

Lai gan, pirmo reizi dodoties uz Jelgavu, bija satraukums par to, ko gaidīt, tomēr viss izvērtās labāk, nekā tika cerēts. Pasākumos pulcējās skolēni, kuri bija ieinteresēti zināt, saprast un vērtēt. Daudzi skolēni pēc pasākuma izteica vēlmi mācīties baltu filoloģiju, pieteicās arī citiem projektiem, lai turpinātu iepazīt Humanitāro zinātņu fakultāti.

Šī gada Jauno literātu skolas absolventiem 15. jūnijā Humanitāro zinātņu fakultātē notiks kopīgs noslēguma pasākums. Tajā skolēniem būs unikāla iespēja klātienē satikt tos rakstniekus, kurus viņi visvairāk vēlas dzirdēt lasām savus darbus.

«Esmu pārliecināta, ka daļu no šiem skolēniem noteikti satapsim kā nākamos studentus jauno studentu svētkos «Aristotelis». Tā filologiem būs laba rudens raža,» secina Agija.

Projekta organizētāji, izvērtējot lielo atsaucību no skolām un skolēniem, ir pozitīvi noskaņoti un cer šo projektu turpināt arī nākamgad.

«Mums izdevās pierādīt, ka filoloģija nav tikai domrakstu rakstīšana vai vidusskolas latviešu valodas un literatūras stundas,» uzsver Līva. «Tā patiešām ir jauna, citādāka un pārsteidzoši plaša pasaule. Un studijas Baltu filoloģijas bakalaura studiju programmā ir viens no veidiem, kā atvērt durvis uz šo pasauli.»

Literary Plenair in Latvian Secondary Schools: The School for Young Writers

The students from the Department of Lettonic and Baltic Studies of the Faculty of Humanities, the University of Latvia, Faculty staff and Student Self-Government have implemented a project for the students of Latvian secondary schools – The School for Young Writers. The project included five visits to Jelgava, Kuldīga, Cēsis, Daugavpils and Riga, bringing together students from both local and neighbouring districts. Within the School for Young Writers the students were able to attend lectures, participate in workshops as well as debate in the literary court. The project developers have appreciated the positive experience and are convinced that secondary school students have gained a deeper understanding of philological studies. The project is expected to continue next year.

Svarīgākie notikumi Latvijas Universitātē

31.01. Sociālo zinātņu fakultātei – 10

Ar plašu pasākumu programmu februāra sākumā 10 gadu jubileju atzīmēja Sociālo zinātņu fakultāte, kas ar LU Senāta lēmumu dibināta 2000. gada 31. janvārī. Starp jubilejas pasākumiem bija gan LU 68. zinātniskās konferences plenārsēde «Latvijas sociālo zinātņu izaicinājumi 21. gadsimtā», gan studentu konference, gan grāmatas «Socioloģija Latvijā» atvēršanas svētki, gan citi pasākumi.

04.02. Teoloģijas fakultātei – 90

No 4. līdz 12. februārim ar pasākumu programmu 90. jubileju atzīmēja Teoloģijas fakultāte. Teoloģijas fakultāte dibināta 1920. gada 4. februārī. 1939./40. gadā studentu skaita ziņā tā bija lielākā starp citām Eiropas teoloģijas fakultātēm (228 studenti un 18 pasniedzēji). 1938. gadā tika nodibināta vēl viena teoloģijas fakultāte – Romas katoļu teoloģijas fakultāte. Tomēr 1940. gadā abas fakultātes slēdza. 1990. gada 15. martā tika izdots rīkojums par nelikumīgi slēgtās Teoloģijas fakultātes atjaunošanu un darbības atsākšanu 1. septembrī.

08.02. Izveidota Humanitāro zinātņu fakultāte

Foto: Lidijs Leikuma

8. februārī, klātesot Universitātes vadībai, fakultāšu dekāniem, mācībspēkiem un studentiem, svinīgi tika atklāta Humanitāro zinātņu fakultāte, kas izveidota, apvienojot divas Latvijas Universitātes fakultātes – Filoloģijas un mākslas zinātņu un Moderno valodu fakultāti. Lēmumu

par Humanitāro zinātņu fakultātes izveidi LU Senāts pieņēma 2009. gada 30. novembrī.

08.02. Latvijas Universitātē viesojas Džons Braints

ASV prezidenta Finanšu izglītības konsultatīvās padomes priekšsēdētāja vietnieks Džons Houps Braints (John Hope Bryant) Universitātē viesojās saistībā ar Valsts prezidenta Valda Zatlera lekciju ciklu «Pasaules līderu lasījumi». Dž. Braints ir pirmās Amerikas bezpeļņas sociālās investīciju bankas organizācijas «Operation HOPE» dibinātājs un vadītājs. Organizācija darbojas ASV un Dienvidāfrikā. Tā ir palīdzējusi vairāk nekā miljonam cilvēku un savākusi privātā sektora ziedojumus vairāk nekā 500 miljonu ASV dolāru apmērā nabadzīgo atbalstam.

09.02. Mecenātes M. M. V. Petkevičs 150. gadskārta

9. februārī apritēja 150 gadi kopš Latvijas Universitātes mecenātes Minnas Matildes Vilhelmīnes Petkevičs dzimšanas. Par godu šim notikumam tika atklāta goda plāksne pie Universitātei novēlētā mantojuma (nama K. Barona ielā 28/28a) un vienam no LU Rododendru selekcijas un izmēģinājumu audzētavā «Babīte» izveidotajiem mūžzaļo rododendru šķirņu kandidātiem dots vārds 'Vilhelmīne'.

17.02. Akreditētas četras Latvijas Policijas akadēmijas programmas

2010. gada 17. februārī uz 6 gadiem tika akreditētas četras programmas, kas pārņemtas no

Latvijas Policijas akadēmijas: akadēmiskā bakalaura studiju programma «Tiesību zinātne», akadēmiskā maģistra studiju programma «Tiesību zinātne», otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma «Tiesību zinātne», kā arī otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības bakalaura studiju programma «Publiskās tiesības». Studiju programmas īstenošanas ilgums – 11 semestri nepilna laika studijās. Studiju programmas apjoms – 180 kredītpunkti. Studijām programmā var pretendēt personas ar vispārējo vidējo izglītību.

24.02. Tartu Universitāte Igaunijas neatkarības dienu atzīmē Latvijas Universitātē

24. februārī, Igaunijas neatkarības gadadienā, Tartu Universitātē sadarbībā ar Latvijas Universitāti rīkoja akadēmisko un kultūras pasākumu ciklu dažādu vecumu un interešu grupu apmeklētājiem. Interesenti varēja apmeklēt izstādi «Tartu: akadēmiska un forša», noklausīties divas lekcijas un Viljandi Kultūras akadēmijas mākslinieku koncertu, kā arī noskatīties filmu «Dziesmotā revolūcija».

25.02. Jaunas doktorantūras skolas inaugurācija

25. februārī notika doktorantūras skolas «Baltijas jūras reģiona valstu integrācija ES nozīmīgākās sadarbības dimensijās» inaugurācija.

25.02. Izveidots tests – paligmateriāls studiju jomas izvēlē

Latvijas Universitātes Karjeras centra speciālisti izveidojuši testu

«Pastudē sevi», kas palīdzēs topošajiem studentiem izvēlēties interesēm atbilstošu studiju jomu un programmu. Tests interesentiem pieejams, sākot no 25. februāra – izstādes «Skola 2010» atklāšanas dienas Ķīpsalā. Tests pieejams LU portālā: www.lu.lv/gribustudet/ieteikumi/ka-izveleties/

01.03. Pārdodot «Ferrari», ziedo 100 100 latus LU studentu atbalstam

2010. gada februārī Dr. Jānis Priedkalns novēlēja Latvijas Universitātei 100 100 latus, lai veicinātu medicīniskās izglītības attīstību Latvijā, atbalstot LU Medicīnas fakultātes studentus, kas iesaistīti neiroloģijas pētījumos, prioritāri neiroendokrīnās sistēmas nozarē. Nauda iegūta no automašīnas «Ferrari» pārdošanas, ar ko mecenāts piedalījies sacensībās 20. gs. 70.–80. gados. Līdzekļi tiks izmantoti kā neaizskaramais kapitāls Jāņa Priedkalna Medicīnas zinātņu pētniecības fondam. Stipendijas sāks izmaksāt 2010./2011. akadēmiskajā gadā.

04.03. Nipona fonds dāvina zīmīgākās grāmatas par Japānu

Latvijas Universitātes Bibliotēka ir kļuvusi par vienu no pasaules bibliotēkām, kas Nipona fonda (The Nippon Foundation) organizētajā projektā «100 grāmatas mūsdienu Japānas izpratnei» saņēma 73 noderīgas grāmatas par mūsdienu Japānu. Grāmatas papildina LU Bibliotēkas krājumu dažādās zinātņu nozarēs: politikā un starptautiskajās attiecībās, sabiedrības un kultūras pētniecībā, literatūrziņātnē un mākslā, kā arī vēsturē. Dāvinājumu LU Bibliotēkai 4. martā pasniedza Japānas ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks Latvijā Takaši Osanai (Takashi Osanai).

no 2010. gada janvāra līdz aprīlim

06.03.

Par Latvijas Studentu apvienības prezidentu kļūst LU students Edgars Bērziņš

6. martā Latvijas Studentu apvienības kongresā par organizācijas prezidentu ar absolūto balsu vairākumu ievēlēts Latvijas Universitātes students Edgars Bērziņš, kurš līdz šim aktīvi cīnījies pret kredītu izsniegšanu eiro. E. Bērziņš par nākamā gada prioritāti izvirzījis studiju pieejamības veicināšanu.

15.03.

Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē durvis ver bērnstaba «Asniņš»

15. martā Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē tika atklāta bezmaksas bērnu rotaļu istaba «Asniņš». Tur savus mazuliņus auklīšu uzraudzībā var atstāt LU studenti un darbinieki. Istaba atvērta sešas dienas nedēļā, izņemot svētdienas, laikā no plkst. 10.00 līdz 18.00. Tajā bez maksas var uzturēties bērni no trīs līdz septiņu gadu vecumam, taču ne ilgāk par četrām stundām. Kopā ar auklīti viņiem ir iespēja iet rotaļās, spēlēt spēles, zīmēt, limēt un jauki pavadīt laiku. «Asniņš» ir otrā bērnu rotaļu istaba, kas, pateicoties studentu iniciatīvai, tapusi Latvijas Universitātē. Pirmā – «LUstabiņa» – durvis vērā 2006. gada 13. jūlijā Ekonomikas un vadības fakultātē.

16.03.

LU Bibliotēkā atklāta grāmatu izsniegšanas un nodošanas pašapkalpošanās iekārta

16. martā LU Bibliotēkas Humanitāro zinātņu bibliotēkā svinīgi tika atklāta grāmatu izsniegšanas un nodošanas pašapkalpošanās iekārta, kas tika nokristīta

par Visvaldi. LU ir pirmā Latvijas augstskola, kura iegādājusies un lieto šāda tipa iekārtu. Bibliotēkas lietotājiem turpmāk tiks piedāvāta līdz šim nebijusi iespēja pašiem sevi apkalpot: saņemt grāmatas līdznešanai, kā arī nodot tās atpakaļ bibliotēkā bez bibliotekāra starpniecības.

22.03.

Dabaszinātņu dienas 2010

Fizikas un matemātikas fakultātes Studentu pašpārvalde un Bioloģijas, Datorikas, Ķīmijas un Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultātes Studentu pašpārvaldes kopīgi rīkoja pasākumu kopumu «Dabaszinātņu dienas 2010». Šāds notikums, kas vienotu tieši Latvijas Universitātes dabaszinātņu fakultātes un piesaistītu gan skolēnu, gan studentu uzmanību, šogad notika pirmoreiz un norisinājās no 22. līdz 31. martam.

22.03.

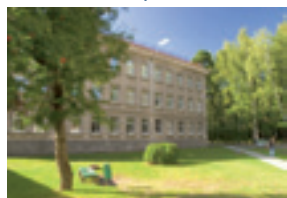
Pasākums topošajiem studentiem – «Studenta korpēs»

No 2010. gada 22. līdz 26. martam Latvijas Universitātē jau ceturto gadu notika pasākums topošajiem studentiem, kas šogad ieguva jaunu nosaukumu – «Studenta korpēs». Pasākums ir domāts vidusskolēniem. Tā laikā viņiem vienu dienu tiek dota iespēja iekļūst studenta ādā un piedalīties studiju procesā Latvijas Universitātē. Tā ir iespēja piedalīties lekcijās, semināros, laboratorijas un praktiskajos darbos, kā arī iepazīties ar Universitātes studiju programmām, to saturu un studiju procesu, lai varētu pieņemt motivētu lēmumu par tālāko izglītību.

29.03.

Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātē mainījusi nosaukumu

Saskaņā ar LU Senāta 29. marta lēmumu Latvijas Universitātes

Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte kļuvusi par Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāti. Ierosinājums mainīt nosaukumu nācis no fakultātes Studentu pašpārvaldes, un tā nolūks bijis fakultātes nosaukumā atspoguļot mākslas virzienu, jo fakultātē ir studiju programma «Māksla».

01.04.

Atklāts klubs «NABAKLAB»

1. aprīlī tika atklāts jauns klubs «NABAKLAB», kas tapis bufetes «Gauja» un Latvijas Universitātes radio NABA sadarbībā, lai turpmāk kopīgiem spēkiem attīstītu radošas muzikālās un kultūras tradīcijas.

10.04.

LU Studentu teātris saņem goda titulu «Gada izrāde 2009»

2010. gada 10. aprīļa vakarā Dailes teātra Mazajā zālē starp finālskatei atlasītajām 11 labākajām izrādēm par Latvijas amatierteātru «Gada izrādi 2009» eksperti atzina Latvijas Universitātes Studentu teātra iestudējumu – Antonio Buero Valjeho drāmu «Liesmojošā tumsa».

22.04.

LU, LLU un RTU rektori paraksta vienošanos par vienotu uzņemšanu

22. aprīlī Valsts reģionālās attīstības aģentūrā Latvijas Universitātes (LU) rektors Mārcis Auziņš, Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) rektors Juris Skujāns un Rīgas Tehniskās universitātes (RTU) rektors Ivars Knēts parakstīja vienošanos par sadarbību datu apstrādē, lai nodrošinātu vienotu

studentu uzņemšanas procesu pamatstudiju programmās. Vienošanās paredz, ka uzņemšanu pamatstudiju programmās 2010./2011. akadēmiskajam gadam LU, RTU un LLU īsteno, izmantojot informācijas sistēmu – Vienotā uzņemšana pamatstudiju programmās, kā arī e-pakalpojumu, kas pieejams portālā www.latvija.lv.

23.04.

Fizmatdienām – 40

«Fizmatdienu 2010» «Personību vakars»

No 23. aprīļa līdz 3. maijam 40. reizi notika «Fizmatdienas». Pasākums pulcēja fakultātes studentus un pasniedzējus dažādās aktivitātēs – zinātniskajā konferencē, gājienā, sporta pasākumos, talkā, laivu braucienā un citos pasākumos. «Fizmatdienas» aizsākas tālajā 1970. gadā, kad «fizmatu» telpas atradās vēl LU galvenās ēkas 3. stāvā. Toreiz «Fizmatdienas» bija vienas dienas pasākums, kas ietvēra katra kursa vai grupas prezentāciju vai aktivitāti visas dienas garumā galvenās ēkas 3. stāvā, kurš tika nosaukts par «Fizmatu zemi». Vakars noslēdzās ar ballīti.

26.04.

Ciklā «Pasaules līderu lasījumi» uzstājas rakstnieks un radošais uzņēmējs Džons Ņūbigins

26. aprīlī Latvijas Universitātes Lielajā aula notika trešā lekcija Valsts prezidenta Valda Zatlera lekciju ciklā «Pasaules līderu lasījumi», kurā uzstājās konsultants, rakstnieks un radošais uzņēmējs Džons Ņūbigins (John Newbiggin). Lekcijas temats bija «Radošā ekonomika un radošā pārvalde», un tajā Dž. Ņūbigins runāja par visā pasaulē aktuālo atziņu, ka ilgtspējīga izaugsme un labklājība aizvien vairāk būs atkarīga no radošās ekonomikas, kurā nepieciešamas jaunas prasmes un jauna veida uzņēmējdarbība.

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919

Studiju programmas

Bioloģijas fakultāte Bakalaura studiju programma

- Bioloģija
- Profesionālā bakalaura studiju programma**
- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Maģistra studiju programmas

- Bioloģija
- Uzturzinātne

Doktora studiju programma

- Bioloģija

Fizikas un matemātikas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Fizika
- Matemātika
- Optometrija

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas

- Matemātikas statistiķis
- Vidusskolas matemātikas skolotājs

Maģistra studiju programmas

- Fizika
- Matemātika

Profesionālā maģistra studiju programma

- Optometrija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Vidusskolas fizikas skolotājs
- Vidusskolas matemātikas skolotājs

Doktora studiju programmas

- Fizika, astronomija un mehānika
- Matemātika

Ekonomikas un vadības fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Ekonomika
- Starptautiskā ekonomika un komercdiplomātija
- Vadības zinības

Profesionālā bakalaura studiju programmas

- Starptautiskās ekonomiskās attiecības
- E-biznesa un loģistikas vadības sistēmas
- Apdrošināšana un finanses

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas

- Grāmatvedība, analīze, audits
- Finanšu menedžments

Maģistra studiju programmas

- Ekonomika
- Vadības zinības
- Eiropas studijas
- Sabiedrības vadība
- Starptautiskās attiecības (ekonomika)
- Vides pārvaldība

Profesionālā maģistra studiju programmas

- Finanšu ekonomika
- Grāmatvedība un audits
- Projektu vadīšana
- Starptautiskais bizness
- Starptautiskā tūrisma un viesmīlības nozares uzņēmuma vadība
- Vides resursu pārvalde

Doktora studiju programmas

- Demogrāfija
- Ekonomika
- Vadībzinātne

Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Maģistra studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Profesionālā maģistra studiju programma

- Telpiskās attīstības plānošana

Otrā līmeņa profesionālās studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Ģeogrāfijas un dabaszinību skolotājs

Doktora studiju programmas

- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Vides zinātne

Datorikas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Datorzinātne

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Pirmā līmeņa profesionālās studiju programma

- Programēšana un datortīklu administrēšana

Maģistra studiju programma

- Datorzinātne

Doktora studiju programma

- Datorzinātne

Juridiskā fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Tiesību zinātne

Maģistra studiju programma

- Tiesību zinātne

Profesionālā maģistra studiju programma

- Tiesību zinātne

Doktora studiju programma

- Juridiskā zinātne

Medicīnas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Farmācija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programma

- Ārstniecība

Maģistra studiju programmas

- Farmācija
- Māšzinības

Doktora studiju programma

- Medicīna un farmācija

www.gribustudet.lv

Latvijas Universitātē

2010./2011.

Humanitāro zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Angļu filoloģija
- Āzijas studijas
- Baltu filoloģija
- Franču filoloģija
- Klasiskā filoloģija
- Krievu filoloģija
- Kultūras un sociālā antropoloģija
- Moderno valodu un biznesa studijas
- Somugru studijas
- Vācu filoloģija

Maģistra studiju programmas

- Angļu filoloģija
- Baltijas jūras reģiona studijas angļu valodā
- Baltu filoloģija
- Franču filoloģija
- Klasiskā filoloģija
- Krievu filoloģija
- Kultūras un sociālā antropoloģija
- Orientālistika
- Vācu filoloģija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Moderno valodu skolotājs
- Tulkotājs
- Vidusskolas krievu valodas un literatūras skolotājs; vidusskolas krievu valodas kā svešvalodas un latviešu valodas kā otrās valodas skolotājs
- Vidusskolas latviešu valodas un literatūras skolotājs

Doktora studiju programmas

- Filoloģija
- Valodniecība

Ķīmijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Ķīmija

Profesionālā bakalaura studiju programma

- Dabaszinātņu un informācijas tehnoloģijas skolotājs*

Maģistra studiju programma

- Ķīmija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Darba vides aizsardzība un ekspertīze
- Vidusskolas ķīmijas skolotājs

Doktora studiju programma

- Ķīmija

Sociālo zinātņu fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Bibliotēkzinātne un informācija
- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Maģistra studiju programmas

- Bibliotēkzinātne un informācija
- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Profesionālā maģistra studiju programma

- Dokumentu un arhivu pārvaldība

Doktora studiju programmas

- Komunikācijas zinātne
- Politikas zinātne
- Socioloģija

Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Pedagoģija
- Psiholoģija

Profesionālās bakalaura studiju programmas

- Māksla
- Psiholoģija
- Skolotājs šādos virzienos:
 - Angļu valodas skolotājs
 - Kultūras vēstures skolotājs
 - Latviešu valodas un literatūras skolotājs
 - Lietišķās informātikas skolotājs
 - Mājtsaimniecības skolotājs
 - Pamatizglītības skolotājs
 - Speciālās izglītības skolotājs
 - Vācu valodas skolotājs
 - Veselības mācības un sporta skolotājs
 - Vizuālās mākslas skolotājs
- Pirmsskolas skolotājs
- Sociālais pedagogs

Pirmā līmeņa profesionālās studiju programmas

- Datorsistēmu un datortiklu administrēšana
- Pirmsskolas izglītības pedagogs

Maģistra studiju programmas

- Dažādības pedagoģiskie risinājumi
- Izglītības zinātne
- Pedagoģija

Profesionālās maģistra studiju programmas

- Izglītības vadība
- Psiholoģija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programmas (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Mājtsaimniecības un mājtsaimniecības skolotājs
- Pamatizglītības skolotājs
- Sociālais pedagogs
- Sociālo zinību skolotājs
- Speciālās izglītības skolotājs

Doktora studiju programmas

- Izglītības vadība
- Pedagoģija
- Psiholoģija

Teoloģijas fakultāte

Bakalaura studiju programma

- Teoloģija un reliģiju zinātne

Maģistra studiju programma

- Teoloģija

Otrā līmeņa profesionālās studiju programma (ar iepriekšējo augstāko izglītību)

- Reliģijas un ētikas skolotājs
- ### Doktora studiju programma

- Teoloģija un reliģiju zinātne

Vēstures un filozofijas fakultāte

Bakalaura studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Maģistra studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

Doktora studiju programmas

- Filozofija
- Vēsture

* Studiju programma, kurā studijas notiek 5 fakultātēs: Datorikas, Bioloģijas, Fizikas un matemātikas, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu, Ķīmijas.

Informācija
Studentu serviss
Raina bulv. 19,
125. telpa
TEL. 67034444
LU@LU.LV
WWW.GRIBUSTUDET.LV

Telpa elpai

ADRESE: ZIGFRĪDA ANNAS MEIEROVICA BULVĀRIS 12, RĪGA, LATVIJA, LV-1010, C-S: 12.00-06.00, SV-T: 12.00-02.00

Latvijas Universitātes suvenīri

www.lu.lv/par/suveniri

Jubilejas 1 lata monēta (sudrabs)
Ls 23,00

Krūze
Ls 5,50

Glāze
Ls 5,97

Pildspalvu komplekts
Ls 38,65

Pildspalvu komplekts
Ls 15,80

Polietilēna maisiņš
Ls 0,23

T-krekls
Ls 7,00

Polo krekls
Ls 10,00

Atstarotājs
Ls 1,76

Pildspalva
Ls 1,50

Pildspalva
Ls 1,40

Zimulis
Ls 0,45

Nozīmīte
Ls 0,85

ISBN 978-9984-825-70-0

9 789984 825700 >

**LATVIJAS
UNIVERSITĀTE**
ANNO 1919